FERHENG

EREBÎ - KURDÎ

Zaravayê kurdmancî

amadekirina

D. CANO **M. ŞÊRGO**

قاموس

عربي - كردي

(الجزء الأول)

اعداد

د. جانو

م. شركوه

.. عزيزي القارىء

من خلال اطلاعنا على القواميس الكردية العربية المتوفرة لدينا آثرنا الخوض في غمار إعداد قاموس مبسط، سهل باللهجة الكرمانجية الشمالية وذلك ليتعرف القارىء العربي على اللغة الكردية التي يعيش ناطقيها بجوار اخوانهم العرب، وهي محاولة متواضعة. وفي هذا القاموس لم نبحث في تصريف الافعال كما هو معهود في القواميس فكل كلمة عربية إن كانت: (فعلاً ـ فاعلاً ـ اسم مكان ـ اسم مفعول ـ صفة) فإنها ترد في هذا القاموس حسب ترتيب حروف هذه الكلمة وحاولنا ايراد الكلمات المتداولة العصرية قدر الامكان وبالتاكيد فان هذا القاموس سيحتوي بين دفتيه أخطاء مع اننا حرصنا على تلافيها وكما يقول المثل الكردي «Goşt bê hestî nabe» «لا يخلو اللحم من العظم»

ونعتذر سلفاً عن كل خطأ يرد في هذا القاموس. ونتمنى للقارىء العزيز الافادة من هذا العمل المتواضع

١٩٩١ ـ ٢٦٠٣ ك

وشكراً

د. جانو

م. شيركوه

بيروت ـ لبنان

٢٠٠٠ ـ ٨ ـ ١٩٩١م ـ ٢٦٠٣ ك

الطبعة الاولى

اللغة الكردية

تنتمي اللغة الكردية الى مجموعة اللغات الايرانية«التي تمثل فرعاً من اسرة اللغات «الهندو آوربية» وهي تضم «الكردية والافغانية والطاجيكية» ورغم تنسيبها الى اللغة التركية او الفارسية الا انه اكد الباحثون على عراقة وأصالة اللغة الكردية وخصوصيتها من حيث المفردات والقواعد وقد اكتشف عدد من الواح صخرية وفخارية موجودة في المتحف البريطاني واكدت البحوث بأن هذه الالواح والوثائق مكتوبة باللغة الكردية والمسمارية تروي قصة طوفان النبي نوح «عليه السلام»، وقد ذكرت المصادر بأن كاتب هذه الالواح يدعى (birasoz) «الاخ المحب» وهو احد افرا د سلالة النبي نوح.

وكانت للغة الكردية ابجدية خاصة بها ولكن الغزوات المتعاقبة على كردستان احرقت جميع المؤلفات، حيث قضت جيوش المسلمين على معابد الزرداشتيه الديانة الاصلية القديمة للاكراد وعلى كتابها -Zen) davista) «القانون والتفسير» ومنع استخدامها وتداولها. وقد خلف الكاهن الزرداشتي pîrşalyar قصائد بعنوان «نصائح». ماتزال تحظى باعجاب القراء حتى يومنا هذا وهي مكتوبة بالابجدية القديمة وبلغة كردية نقية، جميلة.

وتقسم اللغة الكردية الى لهجات وقد وزع الاستاذ المرحوم توفيق وهبي الذي كان يعد حجة في اللغة الكردية وفق الترتيب التالي:

١ ـ اللهجة الكرمانجية:

آ ـ الكرمانجية الشمالية: البهدينانية ـ البوطانية ـ الاشتيائية ـ الهيكارية ـ البايزيدية ويستخدمها سكان كردستان:

العراق: (دهوك ـ موصل)

ايران: (شمال اورميه)

تركيا: (ماعدا ديرسم)

ب ـ الكرمانجية الجنوبية: المكرية ـ الصورانية ـ السفائية ـ

الاردلانية ويستخدمها سكان كردستان: العراق (اربيل ـ سليمانية ـ كركوك)

ايران: (من رواندوز الى أورميه)

٢ ـ اللهجة الزازية: ويستخدمها سكان ديرسم في كردستان تركيا.

٣ ـ اللهجة اللورية: بختيارية ـ كيه ـ فيليه ـ كلهورية مامه سانية ـ كردستان ايران.

٤ ـ اللهجة الكورانية: باجلانية ـ ككائية ـ زنكية ـ هورامية: كردستان ايران.

ورغم تعدد اللهجات الكردية الا ان باستطاعة كردي من الشمال التفاهم مع الجنوبي بسهولة لان أصل المفردات واحد ولها نفس القواعد وهما اللهجتان الاساسيتان في اللغة الكردية ويتكلم بها معظم الشعب الكردي تقريباً.

يستخدم في كردستان (العراق وايران) الابجدية العربية التي دخلت كردستان بعد الفتح الاسلامي. اما اكراد سوريا وكردستان تركيا يستخدمون الابجدية اللاتينية التي وضعها الامير جلادت بدرخان (١٨٩٧ م ـ ١٩٥١) ونشرها في مجلة هاوار (HAWAR) عام ١٩٣٢. اما اكراد الاتحاد السوفياتي يستخدمون الابجدية الروسية (الاكليريكية).

وقد اثبتت الابجدية اللاتينية جدارتها على التعبير واللفظ الدقيق للغة الكردية وتتصف اللغة الكردية بالمرونة والمجال الواسع لابتكار كلمات جديدة تعطي معان لمفردات لم تكن معروفة سابقاً. بفضل ما لديها من مقاطع لغوية (سابقة ولاحقة) (xurde pêş- xurde paş).

تتألف الابجدية الكردية من (٣١) حرفاً وكل ما يكتب في اللغة الكردية يقرأ.

وتنقسم الى قسمين.

١ ـ الحروف الصوتية وهي ثمانية وبدورها تنقسم الى قسمين:

أ ـ الحروف الصوتية الطويلة: A- Ê-î- O- û

ب ـ الحروف الصوتية القصيرة: E-i- U

٢ ـ الحروف الصامتة: وهي (٢٣) حرفاً وهي بدون الحروف الصوتية لا تلفظ

B- C- Ç- D- F- G- H- J- K- L- M- N- P- Q- R- S- Ş- T- V- W- X Y- Z

ويـوجـد (٥) خمسـة حروف من الحـروف الصـامتة تسمى الحروف المزدوجة لانها تعطي لفظين احدهما مفخم والثاني مخفف وهي:

C- T- K- P- R

والتعرف على انها مفخمة أو مخففه يتبين ذلك خلال موقعها في الجملة.

الابجدية الكردية

لفظها	صغيرة	كبيرة	لفظها	الحروف الصغيرة	الحروف الكبيرة
م	m	M	ا	a	A
ن	n	N	ب	b	B
أو	o	O	ج	c	C
ب	p	P	چ	ç	Ç
ق	q	Q	د	d	D
ر	r	R	- فتحه	e	E
س	s	S	إ	ê	Ê
ش	ş	Ş	ف	f	F
ت	t	T	گـجيم المصرية	g	G
ضمة	u	U	هـ	h	H
و	û	Û	الكسرة	i	I
ڤ	v	V	ئي	î	Î
وَ	w	W	[illegible]	j	J
خ	x	X	ك	k	K
يَ	y	Y	ل	l	L
زَ	z	Z			

أ

Arabic	Kurdish
اب	bav
آب	tebax
إبادة	qirkirin: berbadkirin
إباحة	bêbendî: rêberdayî
إباحية	bê rewiştî
إبانة: حين	dema: çaxa: gava
إبداع: خلق: ايجاد	afirandin: Peydakirin
ابدي	sermedî: bêdawî
ابرام	girêdan
إبرة	derzî
أبرش	belek
إبريق	misîn
إبريق الشاي	çeydan
ابط	bin çeng: bin mil
أبكم	lal
إبل: جمل	deve: hêştir: lok
أبله	bêhiş: hetle
إبن	law: kur
ابنة: بنت	keç: dot

Arabic	Kurdish
ابن أوى	çeqel
ابهام	girdê: tilyamezin
أبهة / ، الكبرياء	meznayî
أبهر «شريان»	şahdamar
أبوية	bavikî
ابيض	sipî: gewr
ابية	serbilindayî
أتى: جاء	hat
أتان (انثى الحمار)	kera mê
أتاوة: ضريبة	bac: xûktî
اتحاد: وحدة	hevgirtin: yekîtî
إتفاق	li hevhatin
اتكأ	spartin
اتكال	xwe spartin: spartin
أثاث: عفش	mitêl: litêm
آثار: اطلال	kavil: şope
اثبات: تأكيد	bicîkirin: teqezkirin
أثر	şop

اثري — entîke: kevnare
اثر علمي — manivîs
اثم: خطيئة — guneh: sûc
اثنان — dudo

إجابة: جواب — bersiv
إجازة — destûr
إجاص: برقوق — hulî
إجبار — zorkirin: neçarkirin
اجتماع — civîn: civat
اجتماعي — civakî: komelgî
اجتياح — talankirin
اجتياز — derbaskirin
اجحاف — nedadî
أجرة — kirê
اجراءات — kirdariş
آجر — qermîd
أجل: نعم — erê
أجَلَ — biderengxist
آجلاً — dereng
أجنبي: غريب — biyan
إجهاض — beravêtin: jiberkirin
أجيج — gurînî: gurîn
اجير — şagirt: berdest
إحالة اسناد — spartin
إحباط يأس — bêhêvîtî
أحبولة — dav: tor
احتجاج — mehnedanîn
إحتدام — Pevketin
إحتراس — miqatebûn: şiyarbûn
إحتضار — cankêşî

احتضان — himbêzkirin: himêzkirin
احتفال — şadîman: aheng
احتقار — dilreşbûn
احتلال — dagîrkirin: zeftkirin
احتفاظ — parastin
احتياج: لزوم — pêwistî: pêdivî: gerek
احتيال: نصب — xapandin: Fen û fût
احتياط — mîneg: yedek

أحداث — qewimandin: çêbûn
أحدب — xûz
إحراز — bi destxistin
إحراق — şewitandin: sotandin
إحساس: شعور — hest
احسان — çakî: başî: qencî
احشاء — hinav
احصاء: عد — jimartin
احضار — amadekirin
إحكام — asêkirin
احلام — xewn
احليل — mîzo
احماء — germkirin
احمر — sor
احمرار — sorbûn
احمق — hov

أخ — bira: kek
إخاء — biratî
اخبار — dengûbaz: nûçe
اخت — xweh: xuşk
اختراع — nûderîn
اختراق ثقب — qulkirin: derbaskirin

اختلاس: سرقة	dizî
اختلاف	newekhevî: neyek sanî
اختيار: انتخاب	hilbijartin: bijartin
اخدود	xemxor: avdir: qelş
أخذ	steridin
آخر: أخرى	yêdin: adin
إخراج	derxistin: deranîn
آخرة	dunyadin
أخرس	kerû lal
اخرق: أحمق	hov: gewc
أخطبوط	heştpê
اخفاء	veşartin
اخفاق	ketin: jirêketin
أخضر	kesk
اخلاق	sincî: rewişt
اخلاص: وفاء	dilovanî: dilpakî
اخماد	vemirandin
أخمص	zengo
أخوي: أخوة	biratî
أخير: أخيرة	dawî

أداة	destik: dezgeh
إدامة	di rêjkirin: ragirtin
إدارة	kargêrîn
أدب	tor: Wêje
أديب	torevan: wêjevan
ادخار: توفير	hilanîn: hilxistin
إدخال	radan: xistin: derbaskirin

إذا	heger
إذاً	dêmek

آذار	avdar
اذابة: انصهار	bışaftın
أذى	ronc: tadayî
إذلال	bêrumetkirin
آذن	dergevan
أذن	guh
إذن: إجازة	destûr: rêdan

إرادة	vın
ارباب	xwedî :xerc: xurde
إرباً ارباً	perçe werçe
ارتقاء	bılindbûn
ارتخاء	sistbûn
ارتداء: لبس	lıxwekirin
إرتداد	vekışadin: veger
إرتياح	hêsanî
إرث	dûman: paşman
إرجاع	vegerandin
أرجوحة	zırnazîq: hêlan
أرز: رز	bırınc
أرستقراطية	xanedanî
إرسال	şandin: birêkirin: Hinartin
أرعن	serserî
إرغام	bizorkirin: bi kotekî
أرض	zemîn
أرق	xewrevîn
أرملة	jinbî
أرمل	bî
أرنب	keroşk

أريكة	yane: dîwane
أساس قاعدة	bıngeh
أسى	bêzarî: xem
أسبوع	hevtîk: înyek
أستاذ	mamosta
استثمار	meywe çinîn
استثناء	hılawartın jıbêv
استجابة	bersıvdan
استجمام	vehesîn
استجواب	jêpirsîn
استحالة	neçarkirin
استحكام	Fermandarî
استخبارات	saloxgêrî
استخدام	bikaranîn
استراحة	vehêsîn: bihindanî
استغاثة	Fîxan: hewar
استفادة	havilî: gendî
استقرار	tebat
استقلال	serxwebûn
إستلقاء	paldan
استمارة	perjname
استهانة: تهاون	qêmîş: sıvık kırın
استهزاء	qeşmerî: laxan
استيلاء	zeftkırin: bin destxistın
أسد	şêr
أسرة عائلة	mal: malbat
اسطبل	axur: pageh
اسطورة	efsan
اسطول	keştîgel: paporgel
اسعاف	dermankırın

أسف	mıxabın heyf
أسفين	sıpne: sıpêne
اسفلت	qîr zıft
اسقاط	xıstın
اسلوب	cır: rê şêw
اسم	nav
اسمنت	çemento
إسناد	pıştg rtın: spartın
إسهام	beşdarî
إسوارة	bazin
أسود	reş
أسير	dîl: benî
إشادة: مدح	pesin
إشارة	nîşan
إشباع	têrkirin
اشتباك	pevket'n. l:hevx stin
اشتباه	gûman
اشتراكية	hevparî: hevbeşî
اشتقاق	jêderxistin
اشتياق	bîrk rin
اشراق	vedîtın
اشعال	vêxistin: pêxistın
اشغال	cîgirtın
اشقر	kej: s's
اشنة: طحلب	kevz
اصابة	derb
أصابع	tılî
أصبح	bûn
اصرار: الحاح	ravajtın

اصطدام	li hevketin
اصطناعي	çêkirî
اصغاء	guhdarkirin
اصفر	zer
اصل	tuxum: tov: binyad
اصلاح	çêkirin: sazkirin
اصلع	gurî: serrût
اصم	ker
أصيل	resen: xorist: binamûs
اضافة	tevlêkirin
إضاعة	windakirin.
اضبارة	pêçek
اضحوكة	pêkenînk
اضراب	rikgirtin
اضرام: اشعال	vêxistin. pêxistin
اضطجاع: هجوع	veketin
اضمحلال: انهيار	heriftin
اطار	perwaz: çarçiv
أطرش	ker: guh giran
أطروحة: بحث	vekolîn
اطلاع	rêdan: pêşkirin
اظهار	xuyakirin: diyarkirin
اعباء	zehmetî: zehmetbûn
اعتبار	danan
اعتراف	venasîn: vegotin
اعداد: تحضير	amadekirin
أعداد: ارقام	nemre
إعدام: شنق	darvekirin
اعراب	raelgetin
اعراب (قواعد)	parsin
أعرج	lenger: qop
اعصار	babelîsk
أعلان: بلاغ	ragihandin
اعفاء	buhûrandin
اعمى	kor: kûr
أعوج	xwar
إغاظة: اغضاب	hingirandin: beecandin
اغتصاب	bizorkirin: zorlêkirin
اغتنم	stend
اغتيال	kuştina bi dizî
اغفال	hay jê nekirin
اغفاء	di xwer çûn: ba weşkîn
اغلبية	pirayî
اغماء	ji hişketin
افاق	asûman
آفة	nexweşî
افتتاحية: مقدمة	pêşgotin
افتراء: كذب	derew: vir
افراز	xuberdan
افراط	rapirî
افضل	çêtir: baştır
افعى	Mar
أفعم الاناء	dagirt
افق	hesû
افلاس	pelikîn
اقبال	hatin

اقتباس	jêgirtin
اقتراح	pêşinyar
اقتراع	hılbijartin
اقتصاد	abûrî
اقتضاء	biciânîn: pêviyan
اقتفاء	li pêçûn: şopçûn
اقدام	mêrxasî: dilêrî
اقرار	biryardan: vebirîn
اقرع	gurî: keçel
اقصوصة	çîvanok
اقطاعية	derbegî
أقلية	kêmayî
اقليم	welat

إلى	ta: heta
الامن العام	tenaya giştî
الآن	tavıl: niha: nuho
آلة	dezge: havcar
آلة التصوير «كاميرا»	wênegir
التباس	şaşî
التصاق	venûsîn
– التقاء	hevgihiştin
التهاب	kulbûn
الحاح: اصرار	ravajtin
الغاء	neman: nehiştin
الف (١٠٠٠)	hezar
ألقاء	avêtin: avêjtin
ألم	êş: azarî
ألمنيوم	bafon
اله: الله	xwedê. yezdan
الية الغنم	dûv: daw
آلية الشيء: حركة	tevger
أليف: مروض	kedî

أم: والدة	dê: dayk
أم:	lê
إمارة	mîrnîşîn:
أمان: طمأنينة	piştrastî
أمانة: وديعة	spartin de
امبراطورية	şahin şahî
أمة	milet
امتصاص	mêtin: mijandin
امتياز: وجاهة	rûdarî: serbarî
أمد	dem: wext
أمر	Ferman
أمس: البارحة	do
أمل: رجاء	hêvî
أملس	şeyatok: hulî
أمن	wêrîn
أمنية	daxwaz
أمومة	dayikanî
أمي	nexwende
أمين: هادىء	tebitî: asa

أن	ger
أنا	ez
أنانية	ezîtî
انبوب	lûle borî
أنت	tu tı
انتباه	agedarî
انتاج	berhemkirin: havılkirin
انتحار	xwe kuştin

انتصار	serketın
انتظار	bendewarî
انتعاش	vejîn: jîndan
انتهاز	keyslêhatin
انتهازية	keysbazî: korfersendî
انجاب	anîn
انجاح	bi serxıstin
انجرار	lıpêçûn: têdeçûn
انجراف	têkçûn
انحراف	çıvandin: çepandın
اندفاع	pêşbazî
اندماج	amıztin: tevlihev
انذار	hajêkirın: agadarî
انزال	dahatın: dahiştin
انزعاج	tengıjîbûn
انسان	mırov
انسانية	mırovanî: mırovayetî
انسة	zerî: xatûn
انسجام	hevdegî
انسحاب: تراجع	vekişîn
انشاء	avakirın
انشطار	jı hev çûn
انشغال	pêdaketın
انصات	guhdarkırın
انصاف: عدل	dad
انصهار	bişaftin
انضباط	xwezeftkirin
انطاح	poşkirin
انعاش	vejandın
انعام	xweşkırın
انطلاق	serbestî rızgarî

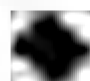
انعطاف. الجنوح	zıvırandın
انغماس	dakırın
انف	poz bêvil
انفتاح	vebun
انفجار	teqîn
انفصال	cihêbûn. veqetandin
انفكاك	jı hevketın: jı hevxıstin
انقشاع: نصب	vedan
انقلاب	wergerandın
انكار	da mendelêtî
انهدام	her'fîn: peşıl
انهيار	herft'n
انياب	qîl: şirn
انيس	hogir: devxweş
انيق	bitemtêl: keşxe
انين	nalîn

اهانة	pîsk rın: navnoyî
اهبة	li serrê: ç p. şeq
اهبل	dîn: gulho
اهتمام	lêmıqatebûn: pûte
اهداء	dıyarîkirin
اهمال: تقاعس	ser sarî: xemsarî
اهمية	pêwîstî: bergıranî
أهل: اقارب	meriv

أو	an: yan
أوان	dem
أوج	bılındî
أوراق	pel kaxet
أوز	qaz

أي	ango
اياب	veger
ايار «شهر»	gulan
اية	bend
ايجاب	erêkirin
ايجاد	peydakirin: nûvandın
ايجار	kırê
ايداع : إحالة	spartın
ايراد : دخل	berhem. deramet
أيل : كلهب	sıvır
إيمان : عقيدة	bawerî
أين	ku

باب	derî
باتر	jêkirî
باحة: ساحة	panav: gasîn
باحث	vekolînvan
باخرة	gemî
بارحة: أمس	do
بارد	sar: terizî
بارز	bel: xuya
بارع	zîrek: kelemêr
بارودة: بندقية	tifing
بأس	şeng
باسل	mêrxas
باشق	başoke
باطل	xıraf: xirş: bêrê
باطن	nav: hindir
بائع	Firoşkar: firoşyar
بائع الخمر «خمار»	mey Firoş
بائع الاقمشة	cawfiroş
باعث	vejînkar
باعث الحياة	canvejîn
باغي: ظالم	stemkar: bêdad
باقة	gurzek: qefdek
باقي	mayî
باكر	sıbeha: ji mêjve
بالة (البسة مستعملة)	kevnık: qerpal: potik
بالوعة	n hûn 'daqurtok
بالية	kerkote: kevn
باهر	goş
ببغاء	totî' bîbîmeto
بتر	bırınd n jêkırin
بتول: عذراء	q'z keç
بث	bılık r n' weşandin
بجع	kerav
بحبوحة	eweşî

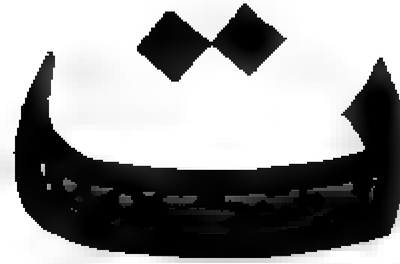
بحث : تنقيب	lêgerîn: vekolîn
بحث	vexepirandin
بحر	derya
بحيرة	gol
بخار	kulmizo: keldûman
بخس	kêm
بخل	çavtengî: nemerdî
بخيل	çavteng: nemerd
بدانة	qelewbûn
بداية : مستهل	destpêk: sereta
بدر	pırmeh: çarde şevî
بدل : غير	guhert: guhest
بدن	bejin
بدو	revend: koçer
بديع	çeleng
بديل	ê şûnê: ê dewsê
بديهي : طبيعي	xurist: xwejber
بذخ	meznayî
بذر: حبوب	tuxum: dendık: tov
بذل	gorî: rijandin
بُر قمح	genim
بَر	bej
براءة	bêgunehî
براد	sarıng: avsark
براعة	jêhatîbûn
برثن: مخلب	penc
برج	keleh: qunge: qule
بَرْد	serma

بَرَد	zîpik: teriz
بردع	semer: kurtan
برعم	xunc
برغوث	kêç
برق	birûsk
برقية	birûsk
بركان	agırvejîn: volqan
بركة : حوض	avgîr: gom
برميل	dope: pîp
برهة : حين	bîstek: bînek
برودة	serma
بروز	belbûn: vepengîzîn
برونز	tûnc: şib
بريء	bêguneh: gerdenaza
برية واسعة	zir çol
بريق : لمعان	çirsîn
بزوغ	hilatin
بزيء	pelos
بسالة	mêrxasî
بستان	bexçe: bistan: werz
بسط: مد	vekişandin: dirêjkirin
بسمة	girnijîn
بسيط	sana
بشارة	mızgînî
بشاشة	rûgeşî. rûkenî
بشر	ademîzad
بشع : دميم	k rêt rahol terêf
بشوش	devken rûxweş

بشير	mizgîngo
بصاق	tif
بصر: عين	bênahî: çav
بصل	pîvaz
بصير	çavbîn: çav vekirî
بصيرة	çavbînî
بصيص	çirûskek
بضاعة	qirqaf: cembe
بُضع	hinek
بط: بطة	werdek
بطارية	pîl
بطاقة	kert: pelik
بطالة	bêkarî
بطانة	rû: şelte
بطانية	peto: mêzer
بطل	leheng: qehreman
بطن	zik: nav
بطيء: ثقيل	giran
بطيخ أحمر	zebeş: cebeş
بظر	gilik: zîlık
بعبع	biv
بعث	nûjîn
بعثة	hinartin: nûner
بعر	bişkul: rêx: serkul
بعض	hin
بعل عكس مروي	bejî
بعوضة	pêşî: kelmêş
بعيد	dûr

بغض	zikreş: rikgirî
بغل	qantir: hêstır
بغي	bêdadî
بقاء	mabûn
بقال	pincarfroş: şînkayîfiroş
بقجه: «صرة»	buxçık
بقرة	çêlek
بقول	şolık
بكاء	girî
بِكر	nuxurî
بكرة: نحالة	çirik: dartûn
بلا	bê
بلا مثيل	bêbevil
بلا منطق	bêvaç
بلا فائدة	bêhûde
بلاغ: اعلان	ragihandin
بلد	şar: bajar
بلدة	şarok: bajarok
بلدية	şarevanî
بلطة: فأس	bivir
بلع	daqurtandın
بلعوم	zengelok: hefik
بلهاء	bûhûş: hetle
بلوة: مشاكس	bûcer
بلورة	cam: dindoq. qızêz
بلية: نكبة	toz: bobelat
بليد	dagol: debeng
بليغ	zimanzelal: ragihaye

بن: قهوة	qehwe
بن: أين	lawê: kurê
بناء	avayî
بناء. معماري	avaker: hoste
بنت	keç: dot: qîz
بنج	tevz
بندقية: بارودة	tifing
بندورة	bacan
بنك	diravgeh: Beng
بنكرياس	şûlav
بنيان	bingeh: binyad
بهاء	spehîbûn: bedewbûn
بهتان	derew: vir
بهجة: فرح	şahî: kêf
بهو	hêwan
بهيج	rûgeş: rûken
بهيم: حيوان	cinawer
بواب	dergevan
بور	şûv: werd
بوصيلات	pîvong
بول	mîz
بوق: مزمار	zirne
بوم	kund
بون	panav: firebûn
بياع	Frioşker
بيان	daxuyanî: danezan
بيت	mal: xanî
بيئة	cîgeh: heldor
بَيْدَ أن	ji ber: lê
بيداء	beyaban
بيض	hêk: hêlîn
بيضاء	gewr: sipî
بيطار	nalbend
بيع	forotin
بين	navber

تابع	peye
تاثير	werêç: Hekarî
تأجير	kirêkirin
تأجيل	derenxistin: derengkirin
تأخير	derengî
تأديب	torekirin: rastkirin
تأرجع	vehejîn: hejandin
تأريخ	dîrok: mêjû
تأسف: تحسر	mixabin: heyf
تأسيس	damezirandin: sazkirin
تأشير	nîşankirin
تأطير	perwazkirin
تافه	hêç: bêkêr
تأقلم	gevergirî
تآلف	hevsozî: hevjîn
تآمر	pîlangerî
تأمل	ramankirin
تأمين	bicîkirin: misogirkirin
تأييد	piştgirtin

تبادل	pev guherandin: pevguhertin
تباهي	payebûn
تبجيل	mezinkirin
تبختر	payebûn: xeramandin
تبخر	kelçûn: dûmanjêçûn
تبديد	ji hev xistin
تبديل	guhertin
تبرع	camêrî: bexşan
تبشير	mizgîndan
تبعثر	bela wela kirin: çirvirandin
تبعية	peyatî
تبغ	tûtin
تبن	ka
تبني	hilgirtin
تتويج	serî tanckirin: tanclêdan
تثاءب	bawîşkî
تثبيت	bicîkirin: çespandin

Arabic	Kurdish
تربص	libendeman
ـ تربية	perwerdın. xwedîkırın
ـ ترتيب	rıstvekırın : pevbendî
	rêzkırın
ترجمة	wergerandın
ترجيح	hevyazkirin
تردد	dudılî
تردي	nebaşî
ترس	mertal
ـ ترسيخ	b cîkırın: da çıkandın
ترصد	venıhêrtin
ترعة : ساقية : جدول	cok
ـ ترف	xweşî: bıtır
ـ ترقب	bendewarî: çavnêrîn
ترقوة «عظم»	baznêstû
ـ ترقية	bılindkırin: hıldan
ـ ترك	berdan: jêgeryan
تركة	bermayî
ـ ترميم	pelçîmkırın: saxkırın
ترهات	tewşî
ـ تروي: صبر	bênfırehî. bıhınfıreh
تريث	xwe ragirtın
ـ تزحلق	şemıtandın: çerixîn
ـ تزييف	zirkırın: çewtkırın
تزيين	xemilandın
تسامح	hevborîn
تسجيل	tûmarkirin
تسريح الشعر: تمشيط	şehkırın
تسع	nehyek
تسعة	neh
تسعون	not
تسعمائة	nehsed
تسعة آلاف	neh hezar
تسلق	rape ıkand n: h lkışandın
تسلل: تلصص	vedızîn
تسلية	xemrevînî
تسليم	spart n
تسليم الروح	candan
تسمية : تعيين	b navk r'n: navandın
تسهيل	hésank'r n: s vıkır'n
تسوس: تآكل	kur mîb ûn xerabûn
تسول	pars
تسوية	rast k r n. dûzk rın
ـ تسيب	sersarî. bêrêtî
تشابه	wek hevbûn
تشاور: تباحث	encûmandin
	dan û stand n
تشاؤم	bêhêvîtî: ç ftî
تشبث	pêveman: neberdan
تشتت	perpeze belabûn
تشدق	p ıpeyvî
تشديد	dıjk r n
تشرد	meyrxtı bêwar
تشرذم	perpezebvûn: perçebûn
تشرين الأول	çiryapêşin
تشرين الثاني	çiryapaşin
تشكل	çêbun sazbûn
تشكيلات	sazûmûn

تعايش	hevjînbûn
تعب	westandın
تعبئة	tevdagırt n
تعبير	derbır în
تعتيم	tarîkırın
تعددية	pırati
تعديل	rastkırın
تعرض	da berbûn
ـ تعريف	naskırın: zanekirın
تعريفة : تسعيرة	buha
تعقل	hişmendî
ـ تعقيب	bipêket n: vedûketin
ـ تعليم	hobûn: Fêrkirın
تعليمات	namesaz
ـ تغريد	çîvçîv: çık çik
تغلغل	ketnav
تفاح: تفاحة	sêv
ـ تفاؤل	bı hêvî: çêdîtin
ـ تفاهم	li hevhatin: ravêjkirin
ـ تفاوض	hevpeyvîn: geftûgo
تفريق	cudakirin: cihêbûn
ـ تفسير	şîrovekirin: ronîkirin
تفصيل	zûlandin
ـ تفضيل	sergırtin: hevyaz
تفوق	serketin
تقاليد	gerdış
ـ تقدم	pêşve çûn: pêşketin
تقديس	pîrozkirın

تشنج	qerimandin: reqbûn
تُشيد	avakirin
تُشيد تمدح	pesindan
تصحيح	durstkırın: rastkırın
تصدير	derxıstina ji derve
تصديق	bawerkirin: rastgotın
تصريح	gotindan: rastgotın
تصعيد	ber pêşkirin
تصغير	biçûk kirın
تصفية	parzûnandin: dawerıvandin
تصفيق	çepkdan: çepk
تصنيع	çêkirin
تصنيف	rêzkirin
تصويب	sazkirin: danîşandan
تصوير	wênegirtin
تضارب	lihevxistin
تضاريس	kendûkor
تضامن	hevkarî
تطبق	peyikîn
ـ تطبيق	peyikandin: sıwarkırin
ـ تطهير	paqişkırin: perhîz
تطور: تطوير	pêşvebirin
تطويق	dorpêçkirın
تطيب: تلطيف	xweşkirin
ـ تعادل	wek hev: mînahev
ـ تعاسة	Hejarî: tengezarî
ـ تعاون	alîkarî: tevkarî

تقديم	pêşkêşkirin
تقلص	civandin: hathev
تقليم	kesixandin
تقنية	karzanîn: karzanyarî
تقويم: «روزنامة»	salname
تقييم	nirxandin
تكاتف	hevkarî
تكافؤ: تساوي	wekhevî
تكبر	payebûn: xwedîtin
تكرار: تكرر	carandin
تل	gir
تلاقي	pergîhev: hevgihiştin
تلاوة: قراءة	xwendin
تلطيف	xweşkirin
تلف	pûç: berbabûn
تلميذ	şagirt: suxte
تليفون: هاتف	telîfon: bihîstok
تماس	miziş
تمايل	xumdarî
تمتمة	pistpist
تمثال: صنم	pût: peyker
تمثيلية	nûnerger
تمديد: تمدد	vezilandin: dirêjkirin
تمرين	berhevî: hevotî
تمزق	çirandin: pirçivandin
تمساح	sûsmar
تمشيط	şehkirin
تموز (شهر)	tîrmeh
تنبؤ	vegotin
تنسيق	verastin
تنظيف	paqijkirin
تنين	ziya
تهديد	fort: zirt
تهلكة	kujare
تهمة	gunen: tawan
تهنئة	amedekirin
توابل	bîber
توالي	lipêhev: lidûhev
توأم	cêwî: cot
توبة: الندم	poşmanî
توت	tû
توتياء	
توجيه	rêdarî
توضيح	ravekirin: ronîkirin
توقيع	imze: naviş
تيار	pêl: şepol
تيس	nêrî
تين	hejîr: hinjîr
تيه: تشرد	seyirtkûn: bêwarî

ثائر	şoreşgêr: şoreşvan
ثابت	neguhêr: pêdar
ثأر	tol: heyf
ثالث	ê sısya
ثانوي	nepirgırıng
ثانية	çirk: bîstek
ثدي	pêsîr: çıçık
ثدي الحيوانات	guhan
ثراء: غنى	gewîbûn: maldarî
ثرثار	pitpitok: pirpeyv
ثروة	mal
ثريا	perwîn: pêwır
ثعبان	Mar
ثعلب	rovî
ثغاء	barbar
ثغر	dev
ثغرة	qulek
ثفالة فضلات الفواكه	tilf
ثقافة	çande: rewşenbîrî
ثقب	qul
ثقب واسع	xırek
ثقة	bawerî: ewlebûn
ثقل	giranî
ثقيل	giran
ثكنة	qışle: leşkergeh
ثلث	sêyek
ثلاثة	sisê
ثلاثون	sî
ثلاثمائة	sêsed
ثلاثة آلاف	sêhezar
ثلاثية	sêyîne
ثلج	berf
ثلجي	berfîn
ثلم	qelş terk

ج

جاء: أتى	hat
جابي الضرائب	bacdar: bacgir
جاحظ العينين	çavbeq
جاذبية: جذب	kêş: sur
جار	hemxak: cînar
جاري: سلس	rewan
جائز: ممكن	dıbe
جائزة	dıyarî: şahname
جاسوس	qelzek: şofar: deskîs
جاف: ناشف	zıwá: zuha
جالية	welatî: mirov
جامد	bêcan: sarmayî
جامع: مسجد	mızgeft
جامعة	zanîngeh
جاموس	gamêş
جانب ناحية	kêlek: hêl: tenişt
جاه	kamûranî
جبار	zor yar: kotekyar

جبان	tirsonek: newêrek
جباية	bacgirî
جبر: الزام	kotekî: bi zor
جبروت	zorbazî
جبس: جص طباشير	gêç
جبل	çiya
جبن	penêr
جبن حلوم	jajî
جُبن	tirs: newêrî
جبهة	enî: bere
جثة	cendek: gewd
جثمان	term: cendek
جثوم: هبوط	ven şt n: lûsîn:
حجر	qul
جحش	ker
جحيم	doje

جَذّ	jêhatîbûn: jidil
جد	bapîr :kalik
جدار	dîwar
جدال: صراع	navkokî: kêşekêş
جدب: جفاف	hişk: zuha
جدة	pîrik
جدري	xurî
جدع	kemo
جدول	xanxank
جدول مياه	cihok: cobar: ook
جدي	kar: gîsk
جديد	nuh: nû
جديلة: ضفيرة	gulî: kezî

جذاب: فاتن	dilrevîn: şepal
جذب	raki şandin
جذر: عرق	ra: reh: kok
جذع	qurm
جذور	reh: kok

جر: سحب	kişandin: rakişandin
جراب: جوارب	gore
جرأة:	mêranî: bêtirsî
جَرّاح	qelemteraş: birînvan
جراحة	birînkarî: nijdarî
جراد	kulî
جرار	kêşdar
جرب	gurîbûn
جربوع	kûrişkemişk
جرة	kwîz: den
جرثومة	zindîlok

جرجرة: دحرجة	rakişandin
جرح	birîn
جرح بليغ	qeware
جرد	dawîne
جرداء	beyar, şeyatok: rût

جرذ	mişkêdeştê: circ
جرس	zengil
جرعة	gulp: firek: qurt
جرف: هوة	kortal: girande: heldêr
جرف مشرف	ravêz: binşkêr
جري	bazdan: rev
جريء	mêr: wêrek: cegerdar
جريان: سيلان	herikîn
جريدة	rojname
جريش	hêrke: dan
جريمة	gunehkarî: tawankarî

جزء: قطعة	par: perçe: beş
جزاء	ar h
جزار: قصاب	serbir: goştfroş
جزئي	hin: piç
جزر	gîzer: yarkok
جزم	teqez: zor
جزوع	zehmet
جزية: ضريبة	xûk: bac
جزيرة	girav
جزيل / كثير	pir gelek

جسارة: شجاعة	dilêrî pehlewendî mêranî

جسد	laş: gewd
جسر	pira
جسم	laş: gewd: qelafet
جسور: شجاع	mêr: dilêr: çavtund
جشاء	îsk
جشع	çavlidû: çavnebarî
جص: جبس	gêç
جعبة	xurcik: xeltik
جعد «جعلكة»	qermıçandin
جَعِلَ	hiştın
جغرافيا	xaknîgar
جفاف	zuhabûn: hişkbûn
جفلان	veciniqandin
جفن	mijank
جل	mezın
جلاء	derketın
جلاد	qamçîbaz: tajankbaz
جلاميد: صخور	Lat:zinar
جلب	anîn
جلباب	kiras: xiftan
جلبة: ضوضاء	helbel: qerebalıx
جلجلة	şirqînî
جلخ	sûtin: çerx
جلد	çerm: pîst
جلد الكتاب	qab: derpêç
جلد الحيوانات	çerm kevil
جلد مدبوغ (صناعي)	sextyan
جلسة	rûnıştınek cıvîn
جلوس	rûnıştın. daniştın
جلي: تنظيف	şışt n: paqijkırın
جليد	qeşa qir: sûxar
جماد	bêcan
جماعة	kom
جمال	spehîbûn: bedewî çeleng
جمّال «حادي العيس»	selwan
جمجمة	qoq: qehf: kelle
جمرة	pızot
جمع	komkirin
جمعة	în
جمعية	komel: hev civat
جمل	deve: hêştir: lok
جملة «قواعد»	hevok: pevek
جمهور: جماهير	komar: demawer
جمهورية	komar
جموح	tertilîn: hîç
جمود	sarbûn
جميع	giş: tev
جميعاً	yekser: tevde: giş
جميل	spehî: bedew: çeleng
جناب	pakrewan
جناح	bask alî
جنازة	darbest: term
جنان: جنون	dînbûn
جناية	tawan

جنب	kêlek. hêl
جنة : فردوس	buhişt
جنح	xwarî
جندل «صخرة كبيرة»	hîm: kevir: lat
جندي: عسكري	leşker
جندي غير نظامي	bejik
جنس	celeb: nijad
جنسي	tuximîn
جنسية	nijad: tuxim
جنوب	başûr: jêrî
جنوح: ميلان	xwîlbîn: xwarbûn
جنون	dîntî
جنونية	dînîtî
جنين	pis: avlîme
جنيني	zıkmakî

جهاد : كفاح	têkoşîn
جهارة الصوت	dengbılınd: qibe
جهاز: نظام	dezgeh: rist
جهد	koş: xebat
جهل	nezanî: nehînbûn
جهنم	dojeh
جهنمي	dojehî
جهوري	qibe: box: boq
جو	av û ba: seqa: keş
جواب	bersiv
جواد	hesp
جوار	hemxak sînor
جوارب	gore
جواز سفر	guzemame: peswan: pasport
جود	çak
جودة	çakî: başî
جور: ظلم	stem zordest· zınat

جورة: حفرة	kortal
جوز	gûz: gwîz
جوز الهند	nargîl
جوزاء (نجم)	leyl û mecnûn
جوع	birçîbûn: nêz
جوعان	birçî
جوف	hindir: nav
جوفاء	valayî
جولة	ger
جوي	asmanî
جيب	bêrîk
جيد «عنق»	gerden: stû
جَيد	pak: baş: çê
جير	gîre
جيران	hemxak: cînar
جيش	sûpah
جيفة	berate: keleş
جيل	nifş

ح

حابل: صياد — torevan
حاجب: آذن — berderî: dergevan
حاجب — bırhû: ebrû
حاجز — çeper
حاجز للماء: سد — berbest
حاجز خشبي — max
حاد — tûj: no
حادثة — bûyer
حاد المزاج ـ الطبع — sergerm: bînteng
حار — germ
حارة: حي — tar: tax
حارق — şewatker
حائر: هائم: تائه — sergerdan
حارس: خفير — pasban: pasvan
حازم — hırmij
حاسة — hişek
حاسر الراس — serqot
حاسم — bıcîkir: qutbir
حاشا — ji dûre

حاشية — nav malî: mıfırdî
حاصل — havil
حاضر — nıho: nıha
حاضنة — dadok
حاف — tisî
حافة — qirax: çim: delav
حافر — sim
حافظ: حامي — parastmend
حافي — xwas: pêxwas
حائك — tevinkar. cûmikkar
حاكم: قاضي — dadvan dadgêr
حاكم: سيد — homan: karbıdest
حال — pergal: awa
حالاً: تواً — derdest: nuha: diçîde
حالة: هيئة — jîwer: çeşn
حالب — mîzkêş zam
حامل: حابل — avıs. bızik
حامل — hılgır
حامية — parâzgeh

حانة . خمارة	meyxane
حانق	dilgiran
حانوت	Frioşgeh: dikan
حَب	dendik
حُب: عشق	evîn: hez: viyan
حباحب «ذبابة تضيء في الليل	gustîr: bisbisok
حبر	ximav: diwêtik
حبس سجن	zindan: bendîxane
حبك	asêkirin
حبل	werîs: ben
حبو	çarpîk
حبوب	dexlûdan: dendik
حبيب	dilyar: yar
حبيبة	dilber: yar
حبيبة بذرة صغيرة	danik
حتى	ta
حتف	mirin
حتمية	revjêtune
حث	zû: lez
حثالة	dûmayî
حثيث	zûbûn
حجاب	perde: rûbend
حجاب «طلاسم»	nivişt
حجاب الحاجز	parxan: pinçik
حجام «كاسات الهواء»	xûnkêş
حجب: فقد	verakirin: veşartin
حجة: ذريعة	mehne: behane
حجر	kevir: ber
حجر الصوان	hestek
حجز: حصر	girtin: vebestin
حجل: قبج	kewê gozel
حجم	gewd: qeware
حد	sînor: tixûb
حداثة	nûjenî: nuhbûn
حداد «مأتم»	şûn: şîn
حداد	hesinker
حدب	xûz: qulûs
حدبة	qulûs: gulîs
حدث	bûyer: qewimîn
حدس	gûman
حدقة العين	reşka çav
حدوة	zengo
حدوث	bûyîn
حدود	sînor
حديد	hesin: asin
حديقة	bax: bexçe
حديقة الزهور «روضة»	gulîstan
حذاء	sol: pêlav
حذافير	[illegible]: pêkve
حذاقة	karzanî: jîrbûn
حذر	[illegible]: şiyar
حذف	[illegible]: [illegible]
حر	[illegible]: azad
حر: «حرارة» سخونة	germ: [illegible]
حراثة: فلاحة	[illegible]
حراسة	pasevanî: pas
حرام	[illegible]

حرب ceng: şer
حربة singo: nîze: zerge
حرش: شجيرة teraş
حرص tirs: miqate
حرف tîp: pît
حرفة: مهنة kar: pîşe
حرق şewitandin : sotandın
حرقة şewt
حركة tevger: livî: lebt
حرمان bêparî
حرمل reşik
حرية serbestî: azadî
حرير hevirmêş
حريص lê miqate
حريق şewtandınek
حريم نساء pîrek: jinık

حز toleş
حزام kember: piştbend
حزب partî
حزم [illegible]
حزمة: رزمة pêçek: [illegible]
حزن [illegible]
حزين [illegible]
حس pêjin
حساء [illegible]
حساب jimartin: jimaryarî
حساس [illegible]
حساسية [illegible]
حسب li gor
حسد çavnebarî: zikreşî

حسرة kovan: kul: keder
حسم qutbirîn: lêkêmkirin
حسن: جيد çê: çak
حسود çavnebar
حسون zengîlok
حسي bıpêjın

حشاش «آكل العشب» gıya xur
حشاش «مدخن الحشيش» efyûnkêş
حشد komek: bırek
حشرة kêzik: xışoke
حشمة Fedîbûn: li berxwe ketin
حشو tijekirın: dagırtın
حشيش: عشب gîha: pincar

حصى zixur
حصاة: حصوة bixurik: berik: zuxurk
حصاد حصد paleyî: çinin
حصادة دراسة patoz
حصار تطويق dorpêçkirin

حصان Hesp: mihîn
حصان السباق Hespê girdê
حصان احمر غامق Hespê kumêt
حصان احمر فاتح Hespê şê
حصان ابيض Hespê boz
حصان ابيض + ازرق فاتح Hespê şînboz
حصان اسود Hespê qer
حصان اسود + ابيض Hespê belek
حصة سهم par: pişk: beş
حصر البول mîzgîrî

حصن	keleh: dûz
حصيلة	berhem: havil
حضارة	şaristanî: bajarvanî
حضانة	dayîngeh
حضن	himêz: hımbêz
حضور	amadebûn
حضيض	binar: daman: dang
حط· هبوط	danîn
حطاب	darbir
حطام	perçe: perçe werçe
حطب	êzing
حظ	bext: şens
حظيرة	axur
حظيرة الغنم	koz
حفارة	kolek
حفاظ: حماية	parastın
حفاوة	comerdî
حفر	kolan
حفرة لتخزين الحبوب	çal
حفظ	ezberkirin
حفلة	şadîman: aheng
حفنة	mistek: kulmek
حفيد	nevî: torın
حفيف	xişxiş: xuşîn
حق	maf
حق تقرير المصير	mafê çare nûsî
حقبة	rojgarek: qonax
حقد: بغض	zıkreşî: kîn
حقل	zevî
حقنة	şırinqe· derzî
حقوق	maf· yasa
حقود	çavnebar. zıkreş
حقيبة	çente
حقيبة يد	çentêdestan· kîf
حقيبة سفر	xıltık
حقير: لئيم	reswa: d Ireş· bêrêz
حقيقة	rastî: duristî
حقيقي	rasteqînî
حك	xurandin
حكاية	çîrok
حكم	Ferwerî
حكمة	pend: şarezayî
حكيم	şareza: c ndî
حل	çare
حلال	paqijî: yasayî
حلاق	berber: porkurker
حَلَب	dotin: doşîn
حلبة: عرقة	waşer
حلج	jenand'n: veç randin
حلزون	guhmasî
حلزوني	badayî
حلف	hevbend
حلق	gewrî
حَلَق: قراط	guhar
حلقة: دائرة	xelek çember
حلم	[illegible]
حلمة الثدي: طهاية	memık

حلو	şêrîn
حلوى	şêranî
حلوب	şîrde: pırşîr
حلوف	sûndxur
حلي	xişil
حليب	şîr
حُلْبَة	şembelîlk: şîlme
حليف	hevsoz: hevpeyman
حليم	mêşin

حمم	pizot
حمى: سخونة	ta
حماة	xesû
حمارة	mêker
حمار	ker
حماس	dilgermî: sergermî
حمال: عتال	barhilgir
حمام	kevok: kew
حمّام	serşok: germavgeh
حماية: صيانة	parastin
حمرة	sorav: soring
حمراء: احمر	sor
حمص	nok
حمض	tirşî
حمضي	tirşok
حمق	hovîtî
حمقاء	hov
حمل	bar
حَمَل	Berx
حَمَل: حَبَلٌ	avisbûn
حمل المسؤولية	berbarî

حملة: عصابة	cerde
حملة عسكرية	radanser
حمو	xezûr
حموضة	tirşayî
حموضة المعدة	berşoşkî: tirşanok
حمية	heybêz: germbûn
حمية: طعام الحمية	parêz
حنان: عطف	zîzî: pêwendî: Mıhir
حنجرة	gewrî: qurg
حنش	reşmar
حنطة: قمح	genim
حنظل: علقم	zilindar: şivtîtalk
حنفية: صنبور	şirik: zembe'le
حنق	dilgiranî
حنك	çeng
حنبطة: شيلم	cehdar
حنين: شوق	bêrîkirin

حوائج: امتعة	pirtîng: qirqaf
حوار	hevpeyvîn
حوافر	sim
حوالة	raspartin
حوامة	Firfirok: Hilîkobtir
حوت	dêw:nihing
حور	spîndar
حورية	perî
حوض: بركة	avzêl, bêrm
حوض السفن	keştîgeh
حوض: مستنقع	avgîr
حول: نطاق	dorhêl
حول العين «انحراف العين»	şas

حوم lidor

حويصلة berkurk: pulpulok

حي sax

حي: محلة: حارة tar: tax

حيا: سلام silavdan

حياة jîn: jiyan

حياد bê alîkirin: nêtarî

حياكة tevn

حية: افعى mar

حيرة sergerdanî: dudilî

حيض: طمث xwindîtin

حيل: قوة hêz: qam

حيلة: مؤامرة dek: xap: rîp

حيوان cenawer: lawir: jîndar

حيوي jînpêwistî: jînî

حيواني jîndarî

خ

خاب أمله	bêhêvîbûn
خائب	rûsar
خاتم	muhır
خاتم	hingulîsk: gustîlk
خاتمة: نهاية	dawî: dumahî
خاثر: كثيف	tîr: xest: tirm
خادم	navmalî: berdest
خادمة	bermalî: kinîş
خارج	derhatî: derve
خارجي	dervekî
خاشع	zelûl
خاصة: لاسيما	bitaybetî
خاصة: صفة	rewş
خاصرة	newq: navteng
خاطف	revonek
خالد. أبدي	nemir
خالي فضاء	vala
خالية	valaye
خام	cawîne
خامد	damiryayî
خامس	êpêncan
خامل	dilsar: laşg'ran: netran
خائن: غادر	xiniz: bêbext
خاوي	vala
خبأ	veşart
خباز	nanpêj
خبث	zinixtî: kirêtî
خبر	nûçe. salox
خبرة	p'sporîtî: karzanîn serpêhatî
خبز	nan
خبيث	zınix
خبير: مجرب	kardîde: pıspor
خبير اقتصادي	abûrînas
خبير عمل	kar zan
خبيزة	tolık

ختان	sınetkırın
ختام	dawî
ختم: خاتم	muhır
ختمية	darhîro
خجل: حياء	Fedî: şerm
خجول	Fedyokî
خجلان: مفضوح	Fedîkar
خد	rûçik
خداع	xapandin: teşqele
خدش	şeqıtandin: qeremûşk
خدعة	xap: fût
خدمة	alîkarî: berdestî
خراب	wêranî
خراط «جلخ»	çerxvan
خرز	morîk
خرطوش	qewane
خرق: مزق	çirandin
خرقة	paçik: kevnik
خروج	derbûn: derketin
خرير	xuşxuş: guşguş
خريطة	nexş ıstane
خريف	payîz
خزف: فخار	kirêç: lîne: qaf
خزي	stûxwarî: tometî
خزينة	gencîne
خس	kaho

خسارة	zıyan: dorandın
خسيس	deyûz
خشب	dar
خشبي	darîn
خشخاش	p^pnok
خشن	gırs. zıvır. dır,şt
خشوع	zelûlî
خشونة	zıvrî: dir şt
خصام	pevketın: tasipkî
خصب	p'pît: Feyzîn: nêdar
خصلة	gulî
خصم	berpoz: berkepî: dijmin
خصومة	dijmınayî: pevketin
خصوصي	nemazeye
خصية	gun: hêlik
خض	çelqand n: kilandin
خضاضة	kıldan: celqdan
خضرة	şînkayî
خضراء	kesk
خضوع	bindestbûn
خط	cıxız: xêz
خط: سطر	t^x: xîç: xêz
خط مستقيم	xêzarast. tîxarast
خط الاستواء	n^v kad b r
خط الارتفاع	gêr rızde
خط القمم	sırt tî ser û ser

خطاط	cixizvan: xêzvan: meşıqvan
خطأ	şaş: çewt
خطابة	peyvzanîn
خطة: مؤامرة	pîlan: rêk
خطر: خوف	biv: tirs
خطف	revandin
خطمي: ختمي	hêro
خطوبة	destgirtin: xwazgînî
خطوة	gav
خطيئة	guneh: sûc
خطيبة	dergîstî: desgırtî
خف: حذاء	sol: pêlav
خفاء	bıdızî: veşirtî
خفارة السواحل	pasvanîya berava
خفاش	barçemok: belçîmok
خفة	sivıkayî: sivikbûn
خفض	sivik kirin: nizmkırın
خفق	li hev xistin: tevdan
خفير	pasvan: pasban
خفيف	sivık
خفية	veşartî: bidizî
خل	sirko: sêk: avatirş
خلاء	valayî: bêjîn
خلاب	xemrevîn: spehî
خلاص	rizgarî
خلاصة	dûmahîk
خلاف	dija yetî: newek hevî
خلافة: نيابة	cıhnişînî
خلال	dema

خلد	koremışk
خلسة	jınışkave: bıdızî
خلط	tevlıhevkirin
خلع	rakirin: jixwekırın
خلف: وراء	paş: pışt
خلق: ايجاد	afirandın: çêkırın
خلل	xırş: çewt
خلود: بقاء	mabûn: mayîn: nemirî
خلوق	çak rewişt: xweşrewişt
خلية	şanık: şane
خليج	tengav: berdelîv
خليفة: نائب	cihnişîn
خليل: صاحب	hogir: dost
خم	pîn
خمارة: حانة	meyxane
خماسي	pêncekî
خمر	mey
خميرة لبن	heyvan
خميرة العجين	hevîrtirş
خميس	pêncşem
خمسة	pênc
خمسين	pêncî
خمسمائة	pêncsed
خمسة آلاف	pênchezar
خنثى	nêrûmê: nêremok
خندق	tabî: kend
خنزير	beraz
خنزيرة	mawî
خنفساء	kêzık: sîsarık

خنوع serpêlî: serjêrtî

خوخ. دراق xox: şevtalo

خوري keşe

خوف tirs: saw: bizdîn

خيار arû

خياط terzî: dirûnker

خياطة dirûtin: terzîtî

خيال sawêr: sîber

خيانة xiniztî: bêbextî

خيبة poşmanî. bêhêvîtî

خير bêr. qencî

خيط ta ben

خيط حرير santîm

خيط صوف bend k

خيط قنب ben: kıştek

حيمة çadır

خيمة : «بيت شعر» kon

د

دابة	dewar
داجن: أليف	kedî: malî
داخل: باطن	hundir
داخلي: باطني	hundirî
دار: بيت	xanî
دار الطباعة: «مطبعة»	çapxane
دار النشر	bęlavxane
دائرة	dorez: çixiz: cerge
	gulofîtk
دائرة الانتخاب	hilbijêrgeh
دائرة القطب	çıxıza cemser
داكن	reştarî: reşîve
دالية: كرمة	mêwe
دائماً	herdem: hemûcar
دب	Hirç
دبابة	tang: helxış
دباغ	çermkar: çermçî
دبر	pind: pil

دبس	xoşav: do şav: mot
دبق	demûş
دبكة	govend
دبوس	gurz: doq
دثار: غطاء	nixav: nixam: dapoş
دجل	bêbextî: derew: vir
دجاج	mirîşk
دجال	derewîn
دحر	paşdebırin
دحام	megiranî: mebiranî
دحرجة	gêran: gindirîn
دخان	dûman: dû: kadû
دَخِلٌ	berhem: deramet
دخول	derbasbûn

در	mırarî
دراجة	espasın: biskilêt
دراسة	xwendin
دراق	xox: şevtalo
درج	pêpelan: peyîsk: dexıl
درس	Fêr: babet
درع	zerx: zerik : mertal
درهم	derhem
درينة	nîşan
دريس: عشب يابس	pûş pelax
دزينة	deste
دس	radan: xistin
دسائس	dek: dekûdolab
دسم	tewaş
دع	bıhêl: berd: bi qer
دعابة	henek: laqırdî
دعارة	kerxanetî: berbedenî . qûnektî
دعاية	piropokenda: veguhastin
دعس	pêlêkirin
دعك	strandin: hıngavtın = pelçqandin: mistdan
دعم	piştgirî: piştgirtin
دعوى	doz
دغدغة	diqdiqandin: timar
دغل	daristan: dehil
دف: طبل	dahol
دفء	germbûn
دفاع	bervedanî:
دفتر	defter
دفعة	dan car bêş
دفن	çalkırın binaxkirın
دق: ضرب	lêxıstin: lêdan
دقيق: رفيع	hûr: zırav
دقيق: طحين	arvan: ard
دقيقة	pîpinok: hûrdem
دك: هدم	rûxand'n
دكان	Firoşgeh: dikan
دكان الاقمشة	cilfiroşgeh
دلال	nazî
دلال «سمسار»	heracvan: canbaz
دلاكة	mistdayî
دلب	çinar
دلتا	deltave
دلف	dilop
دلك: مساج	mistdan
دلو	cerdel
دليل: مرشد: موجه	rêber: nîşan
دم	xwîn: xûn
دمامة: ليونة العريكة	sernermî
دمار: خراب	wêranî

دماغ — mejî: hış
دمث — semerm: rûnerm rû xweş
دمج — tevhevkirin
دمعة — hêsir; rondik: fermêsk
دمل: خراج — kwînêr: kûnêr
دملة صغيرة — pizik

دهاء — jîrbûn
دهر — çax
دهليز — dalan: naver
دهنيات: دسم — tewaş

دواء — derman
دوار — gerok
دوار الراس: دوخة — sergêjî
دوام — dan: pêl
دوامة — gerînek
دوخة: اغماء — gêjbûn
دودة — kurm
دور — das: rol: rêber

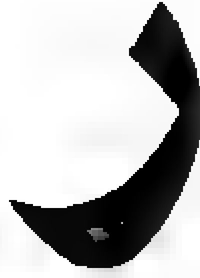
دورة مياه: مراحيض — destav
دورة — gerek
دورة دموية — xwîn gerek
دوران — ziv rîn: çerıxîn
دوران سريع — hol
دورق — surahî
دورية — çerxevan
دوس — pêlêkırın
دولة — xwehermend: dewlet
دوماً — tım: her car
دون — jipêv: jibıl: bê
دون شك — bê gûman
دوي — gurmîn: gumîn

ديانة — ol: ayîn
ديباجة — xeml: rewş
ديك — keleşêr
دين: عقيدة — ayîn: ol: bawerî
دين — deyn

ذ

ذائب	bişaftî
ذاتي	xweber
ذاكرة: وعي	bîr: hızr
ذئب	gur
ذئبة	dêlgur
ذبابة	mêş
ذبح	serjêkirin: serjêkirin
ذبذبة	pêllerzık
ذبول	çilmisîn
ذخيرة	Fîşek: rext
ذراع «وحدة قياس»	gaz
ذراع	pî
ذُرة «عرنوس»	garıs
ذرة: ندفة	pejik: dinok: atom
ذرف	hêsirkirin
ذروة: قمة	kumik: kumbet: serûçk
ذرية: نسل	dûnde
ذعر	saw: tırs
ذقن	çen: rî
ذكاء	jîrbûn: bîrbûn
ذكر	nêr
ذكر الخنزير	yekane
ذكرى	bîranîn
ذكي	jîr: zîrek: bîrbir
ذلة: مهانة	stûxwarî: çavşkestî
ذليل: خاضع	stûxwar: çavşkestî
ذم	gerin: piskirin
ذمة	soz: peyman
ذنب: ذيل	terî: dûv
ذَنْب	sûc: guneh: tawan

ذهب: تبر	zêr
ذهاب: سير	çûn
ذهبي	zêrînî
ذهن	hiş
ذهول: وجوم	matman: matmayî
ذو: صاحب	bı· yar
ذوبان	bışaftın vebuhujîn
ذوق	çêj
ذيل	terî: dûv
ذيوع: انتشار	belav bûn

رأب: صدع	derz
رئة	pişik: sîpelk
راتب: معاش	mûçe: mehî
راجح	hevyazbûyî
راحة	vehêsîn
راحل	çûyî
رادع	çeper
راديو: مذياع	izgeh: radyû
رازح	bindest
رازق	nandan
رأسمال	sermıyan: sermaye
رأسمالي	sermiyandarî: sermayedarî
رأس	serî: ser
رئاسة	seroktî: serwererî
رئيسي	serekî
راسب	şkestî
راسب كيميائي	bervexwar
راسخ	daçikyayî
راسم	nîgarkir
راسي	rawestyayî
راشد	bîrbir
راشي	bertîldan
راصد	venêrkar
راعي: غنام	şivan: pezçêr
راغب	dilxwaz
رافد	alîkar: piştgir
رافض	nevêt: nexwest
رأفة	dilsojî
رافعة	bilindkirok
راقص: راقصة	dîlanzan: dîlankar
راقي	bilind: bala: buha
راكد	peng
راكز	giran
راكع	bi çogçûn: sernixûm
رامي: هداف	sekman: nîşanvan
راهب	keşe: koçek
راوي	çîrokvan
راية: علم: لواء	al

رأي	nerîn
رب	xwedê
ربابة	kemence
رباط	bendik
رباعي	çarîn
ربان السفينة	keştîvan
ربة البيت: ست البيت	kevanî: kebanî
ربح: فائدة	havil
ربط	girêdan: bestin
ربط الأرجل	kostek
ربع	çarîk
ربو «مرض»	bîngiranî
ربوة	qefa: tılm
ربيع	buhar: bihar
رتبة	paye: nîşan
رتل	rêz: rêzgel
رث	kevn
رثاء	şîn: zîmar
رجاء: امل	hêvî
رجاج	lerzek
رجحان	hevyazbûn
رجرجة: خض	çelq: lerz
رجس: قذارة	gemar: dijûnî
رجعة: رجوع	veger
رجعية	kevneperist. paşverû
رجف	tevzînok
رجل	zilam: mêr
رِجل: ساق	nıg: ling
رجم	kevır tê werkırın
رجولة	mêranî
رجوع	veger
رحب: واسع	Fıre
رحب الصدر	sîngfıre: balfire
رحبة	xan
رحى الطاحونة	kevrê aş
رحل	koçer
رحلة: هجرة	koç çûn: derbıder
رحم المرأة	malzarok
رحم: رحمة	dilovanî
رحيم: شفوق	dilovan
رحيق	şîrav
رخ: عنقاء	sîmer
رخاء	xweşî
رخام	mermer
رخاوة	s stî: s stbûn
رخصة: اجازة	qoçan
رخو: طري	s st: teze
رخيص	erzan
رد	vegerandın
ردة	veger: paşdeçûn
ردف	tılmeqûn
ردم	dagırtın
ردن: كُمّ	hûçık zendik
رديء: سيء	pîs sık gend
رديف	paşînk
رذالة	pîsbûn tûlebên

ل	pîs: tûle
ل	birinc
زل، هبز	mmm
زمة: طرد	pêçek: destek
سام	nîgarvan: nîgarkêş
سالة	name
سغ	enîşk: befşık
سم: صورة	nîgar: wêne
سمي	Fermî: mîrkarî
سمياً	Fermîdar
سن	rışme
سوب	şkestın: daketin
سوخ	asêkirin: bicîkirin
رسوم: ضرائب	bac
رسول: نبي	pêxember: peyamber
رسول: مبعوث	şendiyar
ش	pıqandın
شاشة ماء	rêjînk
شاقة	çelengî: lewendî
شح	sılbûn: avpijîn
شد	bîrbûn
شف	firkirin: quriskirin
شق	pijiqandın: avêtin
شوة	bertîl
شيد	dîlawer: bîrbir
شيق: متناسق	Ferz. li hevhatî

رص	zordan
رصاص	gule. zırîç
رصاصي	zırîçkî
رصاصة	gule fîşek
رصد	venêrtın
رصف	rêzkırın
رصيف	rexrê
رصين	ragırtî: qurs
رضاعة	şîrdan: şîrmijî
رضاء	qayılbûn
رضيع	şîrmij
رطب	şil: nem: hêwî
رطوبة	şilbûn: hêwî
رعاية	mıqatebûn: xwedîkirin
رعاف: نزيف	xwînçûn: rısîn
رعب: خوف	saw: tirs
رعد	şirqînî: hurmîn
رعشة	lerz
رعناء: رعونة	serserîtî
رعي	çêrandin
رعيل	pêşî
رغاوة: رغوة: زبد	kef
رغبة	dilhewestin: vêtin
رغد العيش	xweşî
رغم	levî
رغيف: خبز	nan

رف	refik
رفس	pehn: zîtok: tîsk
رفش: معول	bêr
رفض	nevêtin
رفع	bilindkirin: hilanîn: hıldan
رفقة الطريق	hevrêtî
رفقة	hevaltî: hevrê
رفيع	zirav
رفيق	heval
رقابة	dîdevanî: çavnêrîn
رقاد: نوم	xew: razan: raketın
رقبة	stû: histû
رقة: دلال	nazikî
رقص	dîlan: sema
رقعة	pîne pıspan
رقم	nımre: jımar
رقي	bılindayî
رقيب	çavnêr dîdevan
رقيق	tenik
ركاب	siwar
ركبة	çok çong ejnû
ركض	bezdan: rev
ركن اليه	xwespartê
ركن: زاوية	goş alî
ركن: اساس	bıngeh
ركوب: امتطاء	sıwarbûn: hılkişîn
ركوة القهوة	cızû
ركود	rawestyayî: nivyayî
ركوع	ser çokbûn
رماد	arî. xwelî
رمان	Hinar: narok
رَمَثٌ	şîlaq
رمح	rim: sıngo
رمد	çavkul çavpılî
رمز: شعار	şan: nîşan
رمش	Mijank
رمل	qûm
رمي: قذف	avêtin
رنة: آيل مستانس	şivrêkedî
رنين	vingîn: zıngîn
رهافة	nazikî: tenik teze
رهبة	saw: tırs
رهن	girav
رهيب	bisaw: bitirs
رواية	çîrokdirêj
روائح	bîn: bihin
رؤوف	dilsoz: cegersoz
روث	rêx
روح: نفس	can: giyan
روحي	gıyanî
روحانية	giyandarî
روضة	gulîstan
روعة	şepal: şeng
رونق: رواء	pergal

ري	avdan
ريان	teze
رياضة	canbazî
رياضيات	bîryarî
رياح : ريح	ba
ريح مصحوب بالثلج (عاصفة ثلجية)	bader: baroz
ريش : ريشة	per: perîk
ريع	hevraz: qoçan
ريف : قرية	gund
ريفي	gundî
ريق	xurînî
ريم: غزال أبيض	spîmamız: xezal

زأر: زئير	hırmıjandın
زان: نوع من الخشب	narewan
زاغ البصر	delya
زائغ البصر	çavzerk
زئبق	cîwe: sîmav: cûve
زاوية	goşe: kunc qorzî
زبدة	nîvışk
زبل: وسخ	gemar
زبيب	mewîj
زجاج	cam
زجر	lêxurîn. lêhılatin
زحار	navçûn: kefse
زحزحة	leqandın: lıvandin
زحف	kişîn
زُحل	kîwan
زحمة	cîtengbûn: cîtengkirin
زخة مطر	tav
زخرف	neqş: çîtme
زراعة	çandinî
زرد: سلسلة	zincîr
زرزور	reşûşke: reşêl
زرع: غرس	çand n
زرقة	şînahî: şînbûn
زرنيخ	zırmat
زريبة	axur: gom
زعامة: قيادة	serokt : pêşrewîtî
زعج	ingirîbûn
زعزعة	leqandın: hejandın
زعل	xeyd
زعنفة: عوام	zîper
زعيق	qerebalıx
زعيم: قائد	serdar: pêşew

زغب	tûk: pûrt
زغردة	lîlandin: lêrandin
زغلول	çêlîk: cansivik
زفاف	zavatî
زفة: فرح	şahî
زقاق	kolan
زقزاق	titirwask
زقوم	talîşk
زكام	bapêş: bahor
زكاة	bêr: zike
زكية	xweş: geş: baş
زلال البيض: «آح»	sipîk
زلزال	bîbelerz: hejandin
زلف	cênîk
زمارة: شبابة	bilûr
زمالة	hevalkarî
زمام	rişme
زمرة	kom
زمن	dem: çax
زنار: حزام	kember: piştbend
زنبق	lale
زنبور	moz: stêng
زهاء	qendî: qasî
زهد	xwekêmkirin
زهرة	kulîlk
زُهرة «كوكب»	gelawêj
زهيد	kêm: hındık
زوال	neman: hilatin
زواج	mêrkirin: şûkırın
زواحف	xışande
زوبعة	babîsok: hure
زوج: اثنان	cot
زوج المرأة	mêr
زوجة	jin: pîrek: afret
زورق	kelek
زوغان: ضلال	jirêderketin
زي: هيئة	druv: qilix
زيارة	serdan
زيادة	pirkirin
زيف: غش	xap: zır
زينة: سجية	xeml: rewş
زيوان	zîwan: dinêb

عربي	Kurdî
سابق	berê: demaçû
ساحة : ميدان	panav: gasîn
سائح	gerok
ساحر	cadûbaz: cadûger
ساحل	berav: kinar: qirax
ساحلي	beravî
سائل	herk: ruhn
سائق	ajok: ajokar: şifêr
سأم	merezî: kazî
ساخن	germ
سارية العلم	beşt: karîte
ساعة	demjmêr: katjmêr
سافل	çepel: nizm
ساقية : قناة	co: cok
ساكن : مقيم	akincî: rûniştman
سالم	sax
سام: مسموم	jar: jarawî jardayî
سامي	bilind: bala
ساندويش : شطيرة	sendewîş: hîç
ساهر: يقظ	şiyar
سباحة : عوم	melewanî: avjenîn
سباق	bezatî: berebazî
سبب	sedem: engîz
سبت	şem
سبر: حفر	kolan
سبطانة السلاح	lûle
سبع: أسد	şêr
سبعة	hevt
سبعة عشر	hivdeh
سبعون	hevtê
سبعمائة	hevtsed
سبعة آلاف	hevthezar
سبك	kestek kirin
سبيكة	kestek
سبيل	rê: çare

ست: سيدة	zerî: xatûn
ستة	şeş
ستة عشر	şazdeh
ستون	şêst
ستمائة	şeşsed
ستة آلاف	şeşhezar
ستار: غطاء	perde
سترة	şapik: çakêt
ستر	nuxumandin: veşartin
سجادة	merş: ber: tej
سجل	defter
سجن: معتقل	zindan: girtîngeh
	bendexan
سجود	daqulbûn: noqbûn
سجين	girtî
سجية: اخلاف	sincî: rewş
سحاب: غيم	ewr
سحّاب	kêşok
سحار	cadûbaz
سحب: جر	kişandin: xerandin
سحر	cadû
سحل: زل	hûlikîn: hûlisî
سحل: جرجرة	kişkiş-andin
سحلية	bûkmar: marijok
سحنة	dêm
سحور	paşîv
سخاوة	comerdî

سخافة	tıredînî: hış sivikî
سخانة	tîndan
سُخرة	olam
سخرية: استهتار	qeşmerî: tenazî
سخط	tengijandın: nevêtin
سخونة	germayî: germbûn
سخي	comerd
سخيف	hiş sivik
سد	berbest: avçik
سدى	tewş: bêhavıl
سدادة	derdîlk: qapax: devpoş
سدس	şeşyek
سديم	tem
سذاجة	kawiktî: sivikbûn
سر	raz: penhanî
سرب	bir: gêş
سرة	navik
سرة «بقجه»	buxçik
سراج	çira
سراب	leylan
سرد	rêzkirin
سرطان	kevjal: xerçeng
	penceşêr
سرعة	lez: bez
سرقة	dizî
سروال	derpê devdeling
سرور	kêfxwşî: şahî
سرو	selvî
سري	nehênî: penhanî

Kurdî	عربي
liq	سرية. كتيبة
text: qeryole	سرير
lezok: beza	سريع
zûka: lezî	سريعاً
ban: jor	سطح
serveyî	سطحي
xêz: dêr	سطر: خط
dizî: zorkirın	سطو: سرقة
kêfxweşî	سعادة
kuxik: kuxîn	سعال
Firehî	سعة
buha: nerx	سعر
têkoşan	سعي: جهد
kêfxweş	سعيد
gurîn: elor	سعير
xwînrêj: devbixwîn	سفاح
balyozxane: beswanxane	سفارة
çepelî	سفالة
berpal: kuntar: lêf	سفح الجبل
rêwîtî	سفرة: رحلة
bîhok: behî	سفرجل
xwînrêjîn: xwînrêtin	سفك الدماء
nizmtir	سفلى
sing: bist: şîş	سفود: سيخ
balyoz	سفير
keştî	سفينة
bagemî	سفينة شراعية
tıredînî: tırço	سفيه
avdan: avkêşî	سقاية
keylu	سقاطة
ban	سقف: سطح
nexweşî: jar	سقم: هزال
ketin	سقوط
avî	سقي
dagirtin: verêtin	سكب: صب
şekir: qend	سكر
şekirî	سكري
serxweş: mest	سكران
hişbûn: bêdengî	سكوت
rawestin: bêlivî	سكون
kêr	سكين
êşazirav	سل
saxî	سلامة: طيبة
aştî	سلام
movik	سلامية: مفصل
çek	سلاح
bınceq	سلالة
talan : yexme	سلب: نهب
neçê	سلبي
kîso: kesel	سلحفاة
req	سلحفاة مائي
gurandin: kevelkirın	سلخ: ذبح
xelek: zincîr	سلسلة: زرد

سلسلة جبال	pasar
سلطة	karbidest
سلطان	padîşah
سلطنة	padîşahî
سلعة : بضاعة	pertal
سلفة	pêşînde: pêşîne
سلفاً	pêşîde
سلفات كبريتات	zax: niftik
سلك	têl
سلم	aştî
سلم: درج	nêrdewan
سلوك	reftar: kiryar
سم	jar: jehr
سماق	sivok
سماء	esman: asman
سماح	hiştin: bûrandin
سماعة	bihîstok
سمت : جهة	biwar: hêl
سمسار	navbij: cânbaz
سمسرة	koste kî: canbazî navbijî
سمسم	kuncî
سمع	bihîstin
سمعة	navûdeng
سمن	rûn: don
سمو	bilind: bala
سميك	stûr: qalind-
سن : ضرس	diran: dinan
سنة : عام	Sal

سنوي	salane: hersal
سنجاب	sımore
سند : صك	qoçan
سنم الجمل	mılık
سهاد	xewrevîn: bêxewî
سهر	şıyarî: bêxewî
سهرة	şevbuhêrk
سهل	deşt
سهل: بسيط	hesane
سهم: حصة	par: beş
سهم	tîr
سهو: نسيان	ji bîrkirin
سهواً	bêhimdî
سهولة	hêsanî
سوء	nebaşî: kirêt: nepakî
سوى : غير	pêvî: bêyî
سؤال	pirsyar: pirs
سواد	reşî: reşayî
سوارة	bazin
سوط: كرباج	qamçî: tajang
سيء	pîs: kirêt
سياحة	gerîn: gerokî
سياج	çeper
سيارة «تكسي»	otomobîl: naylon
سيارة «جيب»	torbîto
سيارة «باص»	poste
سيارة «شحن»	keymon: barkês

سياسة	rêzanî: polotîk	سيطرة	bindest kirin
سيلان: جريان	herikîn: herkî	سيف	şûr
سيماء: محيا	çehr: dêm	سيفون	hilmêjk
سيجارة	çixare	سيل	lehî: herikîn
سيد	serwer	سيولة: ميوعة	ruhnbûn
سيدة			
سير: بحث	meş: ger		

شاء	xwest
شائبة	geravîtî
شاب	xort
شاحنة	barkêş: keymon
شاذ	tewş
شارع	şehqam: rê: cade
شاطىء	delav: kenar: qirax
شاعر	Helbestvan: hozanvan
شاق	zor: serêş
شامل	tevayî: hemû
شأن	kar: rewş
شاهد	bîner: gova
شاهدة القبر	kêlagorê
شاهق: بارز	helemût
شب	xort: ciwan
شبابة: ناي	bilûr
شباط	sibat
شباهة	mînahî
شبح: خيال	sawêr: reşk
شبر	hostek
شبشب «شحاته»	şimik: t'rag
شبع: وفرة	têrbûn
شبكة	tor
شبه: مثل	mîna: nela: wek
شبيه	manend
شبيبة	xortanî: lawanî: sîpe
شتاء	zivistan
شتيمة: قذارة «قذف»	xeber: sixêf
شجار	pevçûn: pevketın
شجاع	mêrxas: d'lêr
شجاعة	mêrxasî: dılêrî
شجب	gunehbarkırin
شجرة	dar
شجرة الحور	spîndar

شجن : حزن	şîn: bêzarî
شحاد : متسول	parsek
شحاطة	şimik
شحذ : سن	sûtin: tûjkirin
شحم الحيوان	bez
شحن : تحميل	barkirin
شحوب	dawerivbûn: zerbûn: merisîbûn
شحوار	tenî
شحيح	çavteng: nemerd
شخص	kes
شخصي	kesîn
شخصية	Ferezî: kesîtî
شخير	xirxir: xirîn
شد	kişandin: ragirtin
شدة	zorî
شديد	zor: xurt
شذوذ	tewş: bêrêtî
شراء	kirîn
شراب	xoşav: noşav
شرارة	çirûsk: çirîsk
شراسة	bêcirî
شراع	bavan
شراكة	hevpişkî
شرب	vexwarin
شرج	tabût: labût
شرح	ravekirin: şîrovekirin ronîkirin
شرخ : شق	qelş: terk
شرزمة	hinek p çek
شرس	bêcir: zirz
شرش : جذر	bingeh
شرط	merc
شرطي	polîs
شرعي : قانوني	rêdarî: rewayî
شرف : عصمة	rûmet: namûs
شرفة	belkon
شرق	rohilat: rojhilat
شرك : مصيدة	dav: xefk
شركة	beşgeh
شرنقة	qepûşk: qozaxe
شره	çilekî
شروع : ابتداء	destpêkirin
شروق	rohilat: rojhilat
شرود	xayizbûn
شريحة	çênî: çêtî
شريحة اجتماعية	herşe
شريرة	cengene
شريعة	ayinre
شريان : عرق	damar
شريك	hevbeş. hevpişk
شريط	ben
شط	delav
شطارة	jêhatîbûn
شطب	xerakirin: rakirin

شطر	tîş
شطرين	dutîş: dulet: dubeş
شطف: كنس	maltin: rêşkirin
شظية	pirîst
شعاع، ضياء	tîrêj: pertew
شعب	gel: milet
شعبي	gelêrî: miletî
شعبة: فرع	şax: liq
شَعر	por: mu
شعري	mûyîn
شِعر	helbest
شعلة	ronak
شعوذة	cadûbazî
شعور	hest: pêjin
شعير	ceh
شغب	qerebalix
شغل	kar
شغوف: شغف	dilçûn: bijandin
شفاء	saxbûn
شفاعة	xêrxwazî: navbijî
شفاعة: محاماة	berevanî
شفاطة هواء	bakêş
شفاف	tenik
شفة	lêv
شفرة	gwîzan
شفط: رشف	firkirin: qurisandin
شفق	alinde
شفقة	dilovanî
شفهي	devkî
شفوي	devkî
شق	qelş: terk
شقائق النعمان	gûngilok
شقاق	perçebûn: jihevketin
شقاء	bargiranî: nexweşî
شقراء	kej: zerî
شقفة	perçe
شقي	zehmetkêş
شقيق: أخ	bira: kak
شقيقة: أخت	xweh: xuşk
شك	gûman: nebawerî
شكاية	gilî: gazinde
شكر	spasî
شكل	reng: awa: Form
شلال	solav: rêjav
شلة	apilk
شلل	şeple: pûçbûn: şehtî
شم	bihinkirin: hilmkirin
شماخ	dismal
شمال	bakur
شمس	ro: roj: rok
شمع	mûm: şima
شمعة	find
شمعدان	mûmdan

شمندر	şelim: silksor
شموخ	bilindî: balayî
شَنَ اغارَ: هجم	êrîşkir
شنب: شوارب	sinbêl
شنق	darvekirin: dalqandın
شنيع	kırêt
شهاب: نيزك	şolik
شهادة	govayî: stûv
شهادة مدرسية	Fêrname
شهامة: جودة	ciwamêrî: camêrî
شهد: عسل	hingiv
شهرة	navdarî
شهر	meh: heyv
شهم	rind: ciwanmêr
شهوة: شهية	dilbijandin
شهيد	canbizar: rewanpak
شهيق	bînk şandın
شوارب	sınbêl
شؤون: أمور	karûbar
شوربة	gıraz: şorbe
شوط	das: car
شوعية	tevayî: komonîst
شوق	bîrkırin
شوك	stirî
شؤم	bê oxirî
شوي	biraş tin
شيء	t'şt: çîk
شيب	porspîbûn
شيخوخة :كهولة	yextiyarbûn
شيطان: ابليس	Ehreman: şeytan

صابر	biaram: bi diyax
صاج	sêl
صاحب	hogir: xudan
صادق	rastgo: rastyar
صاعد	berjor: hevraz
صاعقة	birûsk: blêc
صالح	çê: baş: bikêr
صالون	hêwan
صامت	bêdeng: mat
صانع	desker: çêker
صباح	sibe
صبر	aram :di yax
صبغ	boyax
صبي	kur: zarok
صح	rast
صحافة: صحيفة. جريدة	rojname
صحافي: صحفي	rojnamevan

صحة	jiyan: saxî
صحراء	beyaban
صحن	sênî
صحو: صاحي	sayî
صحيح	durist: rast
صخب	xirçir: teqreq
صخرة	zinar: lat
صدأ	zeng: jeng
صدى	zumîn
صداع	serêşî
صداقة	dostanî
صدد	jibo: meram
صدر	sîng
صدرية	berdılk
صدع	derz
صدغ	cênîk
صدفة	lêhatın

صدق	rastî
صديق	dost
صراحة	duristî: rastî
صراخ: صياح	qêrîn: zarîn
صراط	navbir: rê
صراع	nakokî
صراف	xurdekar: diravguhêr
صرامة	bêpêçî: bi sertbûn
صرصور	çirçirk
صرع	day: tep
صرف	xurdekirin: veguhartin
صرير	çîrk çîrk: çîrçîr
صعب	dijwar
صعلوك	cîwêlek
صعوبة	dijwarî
صعود	hilkişîn: berjorçûn
صغير	biçûk
صف	rêz: qor
صفاء	zelalbûn
صفاقة: حماقة	rûreşî: gewcî
صفحة	rûpel
صفع	çelpandin: çelpîn
صفعة	sîle: şiqam
صفقة تصفيق	çepik
صفقة تجارية	desthejandinek
صفيح: صفيحة	teneke
صفير	Fîkandin
صفيق: لئيم	rûreş
صقر	laçîn: eylo
صقل	şayıkkirin
صقيع	qeşa: bûz
صك: سند	çek
صلاة	limêj: nimêj
صلابة	hişkayî: reqbûn
صلاح	çê: pak
صلاحية	çêbûn: pakî
صلب: صلد	req: hişk
صلح	aştbûn: haşbûn
صلعة	gurî: rût
صليب	xaç
صمام	devmiç
صمت: سكوت	bêdengî, mat
صمغ	şîrêz: stirik
صمود	xweragirtin: pêdarî
صنائع	sazkarî: pîşekarî
صناعة	deskarî: sazkarî
صنبور: حنفية	şirik: şûrik
صنديد: شجاع	mêrxas
صنع	çêkirin: sazkirin
صنعة	deskarî
صنف: نوع	celeb, cewr

صنم	pût: peyker
صنوبر	kaj::çam
صُهر	zave
صَهر: اذابة	bişaftin
صهوة	pişt
صهيل	hîrîn
صواب	rastî: çê
صوان الاذن	kerînek
صوان (حجر)	heste
صوب	ber: alî
صوت	deng
صورة	wêne
صوف	hirî
صوف نظيف	liva
صولجان	çogan
صوم: صيام	rojî
صياح	Fîxan: qêrîn
صياد	nêçîrvan: ravyar
صيد	nêçîr
صيدلي	dermansaz
صيدلية	dermangeh
صيغة	awa: derawa
صيف	havîn
صيفي	havînî

ض

ضابط serheng: efser: zeftyar

ضاحية: حي tax: tar

ضار nebaş

ضامر nebedî

ضئيل hindik: kêm

ضباب mij: dûman

ضُب marmarok

ضَبْ pêçan: danserhev

ضبط zeftikirin

ضبع keftar

ضجة xircir: xurûş

ضجر dılsarî: tengıjîbûn

ضجع veketin: ramıdandin

ضجيج xircırî: qerebalix

ضحى ronahî

ضحك ken

ضحل çirav: şelû

ضحوك kenok

ضحية qurban

ضخامة g rsbûn

ضخ rêtin: rijand'n

ضخم girs: gir

ضد dijî

ضرب lêdan: lêxistin

ضرب مبرح hinguvandin

ضَرْبٌ reng: awa

ضرة hewî

ضرر ziyan

ضرس dıranê kursîya

ضرع: ثدي pêsîr. ç çık: guhan

ضرورة g.ring

ضروس pelox

ضريبة bac
ضريح gor: tirb
ضرير kor

ضعف ducar
ضعيف alûz

ضغط eciqandin
ضغينة zikreşî

ضفة rex: lêv
ضفدع beq: beqbelûsk
ضفيرة: جديلة gulî: gîsu

ضلال şaşîtî
ضلع parsû
ضليع beşdar

ضم tev
ضمادة birînpêçanî

ضمانة misogerî
ضمور nebedî
ضمير «قواعد» bernav
ضمير wijdan

ضوء ronî: ronahî: ronayî
ضوء الشمس tav

ضوء القمر heyvron
ضَور: «الجوع الشديد» birçîtî: nêzketin
ضوضاء: جلبة xirc'r

ضياء ronî: ruhnî
ضياع windabûn
ضيافة mêvandarî
ضيف mêvan
ضيق teng
ضيم sitem

طائفة	tîre: com: zom
طائرة	balefir
طائر	Firok
طائر الزرزور	cîq
طائش	serserî
طأبع	pûl
طابة: كرة	gog
طابور	rêz
طابق	qat
طاحونة	aş
طارئة	qewimandinek
طاعون	reşav
طافح	serav
طاقة: قدرة	karîn
طاقة: شباك	pencere
طالب	suxte: xwendevan
طالما	madem
طالع	derketî
طالع «حظه»	bext: şens

طال	d'rêjbû
طامح: طموح	dilxwest
طاهر	paqij
طاولة	mase
طب	jiyandin
طبابة	bijîşkî
طباشير	kedan
طبال	daholvan
طباع	rewişt: rewş
طباخ	perêtvan
طبخ: طهي	perêtin: kelandin
طبع	çap
طبعاً	helbet
طبق	*sênî*
طبقة	çênî: qad
طبل	dahol
طبيب	bijîşk p zîşk
طبيعة	xurist: xwerist: surişt

طبيخ: طعام	xwarin
طحان	qeraş
طحال	xalxalk: dêdik
طحال	Fatreşk: pişik
طحلب	kefz
طحن	hêran
طحين	arvan: ard
طرأ	qewimî
طرادة	berdanker: papora cengê
طراز: اسلوب	awa: durv
طرب: انسجام	aheng
طربوش	kum
طرح	kêmkirin
طرحة	hıbrî
طرد	berdan: qewirandin
طرز	neqiş
طرش	guhgiranî: kerbûn
طرف	rex: alî: kêlek
طرفة	qerf: pêkenok
طرق: ضرب	lêxistin
طريدة	nêçîr
طريق	rê
طريق جبلي	berwar: berwal
طري	nerm: teze
طعام	xwarin
طعام خالي من الدسم	rij
طَعِمْ	alas: çêj
طعنة	zixt

طعن: متمل	tevîzandın
طعن	birînkirın
طفح	disereçûn
طفرة	vepeng zîn: pengizî
طفل	zarok: zîç
طفولة	zaroktî
طفيف	hındikek: hındık
طفيلي	pêjînk
طقس	seqa
طقم	deste: bedil
طل	şevn'm: nim: avî
طلاء	boyax
طلاق	berdan
طلب	xwestek: daxwaz
طلعة	çihir: dêm
طلقة	gule: fîşek
طلوع: شروق	hilatin
طلوع: صعود	bijorketin
طليعي	pêşeng
طليق: «فلتان»	berdayî
طماع	çavbirçî
طمأنينة	piştrastbûn
طمث	xwîn hatın: mehapîrekê
طمر: يطمر	bınaxkırın
طمس	veşartın
طمع	çavbirçîtî
طموح	dilxwestın: xwestin

طيار	Firokvan
طيب	xweş: xoş
طير	firok: balind
طيران	Firandin: perwaz: pelwaz
طيش (فلتان)	serserîtî
طيف	pêjin
طيلة	dirêjayî
طين	herî: gîl: celb
طي: لف	pêçan

طمي	gîl: herî
طنب	sing
طنجرة	beroş
طنين	ringînî: çingînî
طور	gav
طوعاً	ji berxwe
طوفان	lehî
طوق	tar
طوق حلي	gerdenî
طول	dirêjbûn
طويل	dirêj

ظ

ظافر	serkeft
ظالم	setemkar
ظاهرة	nemand
ظاهر : بارز	bel: belû: xuya
ظبي : غزال	asık: xezal
ظرف	nîr: kawdan
ظريف	şeng: şepal: çeleng
ظفره	nenûk
ظَفَره: انتصار	serketin
ظل	sî: sêtav
ظل: بقي	ma
ظلام	tarîtî
ظلام دامس «حالك»	qundus
ظلم	setem
ظليل	sîdar
ظمأ	tîbûn
ظمآن	tî
ظن	guman: sawîr
ظَهْر	pişt
ظهره: ضحى	nîvro: nîvroj
ظهور النبات «نمو»	beyî
ظهور	xuyabûn

ع

عابد	perist
عابر سبيل	rêborî: rêwî
عاتي	zorbaz
عاجز	bêçare; şir
عادل	dadvan: dadmend
عادة	ayîn: gerdiş
عاري	tazî: rût: zelût
عار: خزي	tomet: serjêrî
عارف: خبير	nas
عازل	cihêkar
عازف	sazbend
عاشق:عشق	bengî: evîndar
عاش	bijî
عاصمة	paytext
عاصفة	bablîsk: bahoz
عاصفة ثلجية	baroz: basirîşk
عاطل	bêkar: xiral
عاقبة	dawî
عاقل	hişmend
عاقر: عقيم	bêber: kurdûnde
عائلة	kuflet malbat
عالي	bilind
عالِم	zanyar
عالَم: دنيا	cîhan
عالم اقتصادي	aborîzan
عام	gelemper: giştî
عام: سنة	sal
عائم	serav
عامر	avaker
عامل	karkir
عانة	berzik: binzik
عاهرة	pûşt: berbeden
عُب	paxil: paşil
عباد الشمس	berbero

عبارة	pevok
عَبَارة	qeyserî
عبث	tewş
عبد	kole: benî
عَبَرَ	derbasbû
عَبَّرَ	ronîkir
عبق	bêhînxweş
عبقري	zîrek: hozan
عبقرية	zîrekî: hozanî
عبودية	koletî
عبور	derbaskirin: řêbûrîn
عبوس	rûtirşî
عبير	xweşbîn
عبيط	gêl: sîpe
عتاب: لوم	gazin
عتاد	çek û rext
عتاهة: عتة: جنون	dînbûn
عتال	barhilgir
عتبة	sîpane: astan
عتق	aza
عتم: عتمة	tarî: reşî
عتيق: قديم	kevin: kerkote
عتيد	egîd: amade
عَثْرَة	kelem: likumandin
عثر: وَجَدَ	dît
عثور	dîtin: peydakirin
عثه: سوسة	bizûz

عجاج	toz
عجب	mat
عجرفة: غرور	bongî: bitir
عجز	nikarbûn
عجل	golık
عجلة: سرعة	lez: zûbûn
عجن	hevîrkirin: strandin
عجوز	pîr: kal: ixtiyar
عجيب	matkırın
عجين	hevîr
عدا	bêy
عَدَّاد	jimarok
عدالة	dadî: dadvanî
عداوة	dijminayî
عدد	hejmar
عدس	nîsk
عدل	dad
عدم	nabûn: tune
عدوى	vegirtin: hal
عديد	hejmarek
غديل	hevling
عديم: بلا	bê
عذاب	kul: derd: azarî
عذار: زلف	cênîk
عذب	şêrîn
عذر: حجة	mehne
عذراء: بتول	keç: qîz
عذول	gazinokî

عراء	çol: deşt
عراب	kirîv
عربدة	serserîtî
عربون	pêşind
عربيد «الثعبان الكبير»	ejder: ziya
عَرَجَ	hilki şandin
عرس	şahî: aheng
عرش	paytext
عَرَصَة	panav : gasîn
عرض: تقديم	pêşkêşkirin
عِرض	panbûn
عرعر «سروجبلي»	hevris: selmê
عُرف	naskir
عرف الديك	kumıkadîk
عرق: جذر	damar: reh
عَرَقْ	mey: bade
عَرَقْ	xwêdan
عرقلة	derengxistin
عرقوب	qaçık
عرك: دلك	stran: mistdan
عروة	çembıl
عروسة	bûk
عريس	zava
عريضة	pêşniyaz
عريق	kevnare: bibinyad
عري	tazîbûn

عز	xweşî

عزاء	şûn: şîn
عزة النفس	payebûn
عزرائيل	şahê mirnê
عزف	saz
عزل	dûrxistın: veqetandın
عزلة	tenêbûn
عزم	sozdan
عزوبة: عازب	xortanî
عزيز	serbilind: xoşewîst
عزيمة: ارادة	vîn

عسل	hungiv
عسكر	leşker
عسير: صعب	d.jwar

عش	hêlîn
عشاء	şîv
عشب: حشيش	gîha: giya: pincar
عُشر	dehyek
عشرة	deh
عشرون	bîst

عشرة السوء	tergal: tengal
عشق	evîn: dildarî
عشواني (أعشى)	şevreşkî
عشية	êvar
عشيق	yarik
عشيرة	êl

عصا	dar: co
عصابة	çete
عصب	reh
عصبي	bînteng bıhnteng

عصبة	kom
عصر	rojgar: serdem
عَصِرْ	guvaştin
عصري	serdem
عصعص	boçik. qaçik: pind
عصفور	çûk: çivîk
عصيب	berteng: zor
عصيدة	pelûl
عصير	şerbet
عصيان	asêbûn: liber rabên
عض	devlêkirin: gezkirin
عضد	bazo: bazbend
عضلة	zeblek: masûlk: zîper
عضو	endam
عطاء	dan
عطارد «نجم»	tîr
عطب	xerabûn: şkenandin
عطر	bêhndar: bîndar
عطس	pişkandin: bênijk
عطش	tîbûn
عطف	pêwendî
عطف حيوان على وليد غيره	ban
عطل	xerabûn
عطلة	gerdenîş: pişû
عظم	hestî
عظمة	mezinahî: mezinayî
عفاف	narîn
عفة: رقة	narînî
عفريت	dêw
عفش	mitêl: qirqaf
عفص	perçıqandin
عفن: نتن	genîbûn: kufik
عفونة	genî: kufikî
عفو	bûrî
عفوي: ساذج	kawik
عقار	erd
عقار: دواء	derman
عقب	boçik
عَقَبَة	asteng: kelem
عقد	mebest: girêdan
عقد النكاح	marbirîn
عقدة	girêk
عقرب	dûpişk: topişk: dolpî
عقل	sewda: hiş
عقلانية	hişmendî
عقم: عقيم	xirş: bêber
عقيدة: ايمان: ثقة	bawer
عقيلة: زوجة	jin
عكاز	gopal
عكة: انية جلدية لحفظ المواد «الســ	hîz
عكر: معكر	şelûkir: şelû
عكس	vajî
علاج: حل	çare
علامة	dırov
علامة استفهام؟	nîşanapırsê

علامة تأنيث (ت)	a
علانية	eşkerebûn
علاقة	têkilî
علاوة	tevî
علة : الم	êş
علبة ورقية	pakêt
علبة حديدية	qutîk
على	liser
علف	êm
علقم	zilindar: zirav: talîşk
علك	benîşt: qaçik
عَلَك	cûtin
عَلَمْ	al
عِلمْ	zanîn
عليم	zane
علمية	zanistî: zanyarî
علو: عالٍ	bilindbûn
عليل : معلول	bikul: daxîl: dexel

عم	ap: mam
عماد	stûn
عمارة	avayî
عمالة	nokerî
عمة	metık
عُمدة	mezin
عمر	temen
عمق	kûrbûn
عمل	kar
عمل تعاوني ايام الحصاد	palûte
عملية	proseza
عملية	sazkarî

عملي	saz kar
عملة	pere
عملاق	bertelaş

عمن « عن من»	likê?
عَمَّ «عن ما»	lıç ?
عامود	sıtûn: dîrek: dılek
عمود فقري	derzikapiştê
عموم	tev: gış
عمومي	gelemper: gişkî
عميل	noker

عناء	êşdîtin
عناق	himbêzkirin
عنان : زمام	hev sar
عناية	lêmiqatebûn
عنب	tirî
عنبر «حفرة لحفظ الحبوب»	çal
عنجهية	pozbilindî
عند	cem: ba
عنزة	bizin
عنصر	regez: nejad
عنصري	regezperest = nejad perest: tuxum perest
عنف	zordarî

عنق : جيد	sitû: gerden
عنقود	goşî: wîşî: lûşî
عنكبوت	pîrê: pindepîr = dapîroşık
عنوان	serçem navûnîşan
عنوة	bızorê bıkotekî

عنيد	serhişk
عنيف	zorbaz
عهد : ميثاق	peyman
عَهِدَ اليه	spartê
عواء	zûr: reyandin
عود	dar
عودة	veger
عور واعور	bi çavkî
عوز	tunebûn
عوسج	çalûk
عوض	jibilî
عَوَضَ	vegerandin
عوم : سباحة	avjenî : milevanî
عون : معونة	alîkarî
عويص	dijwar
عويل	borîn
عياء	kêmanî
عيادة	vegergeh
عيار	seng
عياط	girî : qerebalix
عياني	berçav
عيب	şerm: fedî
عيد	cejin
عيش : عيشة	jîn: jiyan
عين	çav
عين نبع	kanî : çavîk
عين الحور	reşbelek
عينة	mestere

غ

غائب	nediyar
غابة	darıstan: dehil
غابر	bûrîn
غادر	bêbext
غارة	êrîşek: talan
غاشم	zorbaz
غائط	gû
غالب	serdest
غالباً	pırêcara
غالي	buha
غامض	nexuya
غامق	tarî
غانية: عاهرة	pûşt: berbeden
غاية: هدف	armanc
غبار	toz
غباءة	bêhışî debengî
غبطة: سعادة	şahî: kêf
غبن	sitem
غبي	bêhiş: debeng
غثيان	xelandin
غجر: نور	qereçî: poladî
غد	sibê
غداة	şefeq: el.nde
غدارة: مسدس	demançe
غدة	girêk
غدة الدرقية	zengelok: zengelork
غدر	bêbextî
غدق	rewan
غدير	avgîr
غذاء	xwarın
غر	nezan
غراب	qıralk: qırark
غرار	mîna: wek: lıgora

غراس şitil
غرامة bac
غرام evîndarî
غرب rojava
غربال : منخل bêjing
غربال خشن serad
غربة dûrbûn
غرة: ناحية temberî: tenberî: kagul
غرز çıkandin
غرزة الابرة: قطبة kêlek
غرس çandin: çikandin
çikandin

غرض meram: daxwaz
غرغرة avdev werdan: werd
غرفة ode
غرفة الفراش sefik
غَرفْ têdakirin
غْرق niqumbûn
غرور payebûn
غريب : أجنبي bıyan
غريزة kewıjandin
غريزي kew ıjî: surîştî

غزارة pirbûn
غزاة talanker: êrîşker
غزال aho: asik: xezal
غَزَلْ henek: laqirdî
غَزَلْ ristın
غزو talan: êrîş
غزير pir

غسالة cilşo
غسق şevtarî
غسيل: غسل şûştin

غش Fen û fût
غشاش Fenek: Fendar
غشاء perde: rû
غشاوة xumam
غشية: غشيان ji hişketın
غشيم nezan
غشي عليه serhışêxwe çû
= jı h şket

غص di berde man
غصب kotekî: zordestî
غصن şax: nehal
غصن رفيع şiv

غضه teze
غض النظر çavgirtin
غضار gilax: kîl
غضب xeşim
غضبان: غاضب hingirî
غضروف kerkerînek: kerînek
غضنفر: اسد şêr: (laşgırs)

غطاء (الفراش) şelte: rû: şilte
غطاء ni xav: dapoş: rû
غطرسة xwedîtın: çavsorî
غطس binavbûn

غفله nışka: jıbîrkirın

غفور dilovan
غفوه bîhnijîn
غفير: كثير pir: giş: gelek

غلاء buhabûn
غلاف : كيس qewlik: rû
غلام nûhatî, nav,malî
غلب zorbır
غلبة zorbının
غلط şaş: çewt
غلف pêçandin
غليان kel: coş
غليظ sitûr: qalind
غليل tîn
غليون sebîl

غم derd: azar
غمد kalan: qalık
غمر من الماء avgirtin
غمز çavdan: çavneqandın
غمض العين çavgirtin
غمغم عند القتال halan
غموض nexuyabûn

غميضة «لعبة» çavgirtînk

غناء stran
غنى gewîbûn: maldarî
zengînbûn
غنج nazenîn
غنم pez

غنيمة talan
غني gewî maldar: zengîn

غواصة bınavok nıqok
غواص bınavzan
غوث pêvhatın: alîkarî
غور kort
غوص bınavbûn
غوغاء qerebalıx

غياب nediyar
غيبوبة bêhoşî: j serhişçûn
غيث baran

غير: عدا bil: jipêv
غيرية bilîxwebûn
غيره binamûsî
غيض hindik
غيظ hıngırîbûn
غيمة ewr
غياهب reştarî: zortarî

ف

فائدة	sûd: havil: kêr
فاتر	şîrgerm: sarûgerm
فاتحة: مقدمة	destpêk: pêşgotin
فاجعة: مصيبة	bobelat
فاحش	kirêt
فاخر	zorbaş
فأر	mışk
فارع	bala
فارغ	vala
فأس: بلطة	bivir
فاسد	çirûk: xerabe
فاسق	çepel: çavçepel
فاصلة	jevek: dabir
فاعل	pîşkar: kiryar
فاعلية	pîşkdarî: kiryarî
فائق	pak: çak
فاقة	xizanî
فاكهة	mêwe
فتى	xort
فتاة	keçik: dot: qîz
فتاك	Zarkuj
فتة حليب	Firdik: Firdoqî: caciq
فتة لبن	kazkazîk
فتح	vekirin
فترة	dem
فتك	zorkujî: berbatî
فتل: ثني	badan
فتنة	gelacî: tevhevî
فتوة: شبوبية: نضارة	ciwanî
فتور	sarbûn
فتيل	ta: pitîte
فتيلة	pilîte: pilte
فج	nesitewyayî: nepuxte
فج «فواكه»	kerik
فج «للخضروات»	talık
فج «بطيخ»	kal

فجأة — nişkave: nivşkê: nişkê
فجر — berbang: alande
فجل — tip: tirp: tivir
فجوة — kortal: kort

فحشاء: فجور — çepelî: kirêtî
فحم حجري — komir: rejûber
فحم نباتي — rejû
فحوى الكلام — sûd
فحولة — nêrî
فحيح — fişfiş

فخ: شرك — dav: xefk
فخار — qehf: qaf
فخذ — rehin: paq: çîm: hêt
فخر — serbilindî
فخفخة — payebûn
فخّم — mezinkir: bilindkir
فخم — bilind: mezin: hêja
فخور — serbilind: serfiraz

فداء — gorî: qurban
فدائي — pêşmerge: canbêzar
فدان — cot
فدية — qurban: xwîn

فراش — cî: cih: nivîn: livîn
فَراشة — pinpinîk: peletîvk
فِراش رئة — mitêm
فراغ — valabûn
فرجار — perkar
فرجة — temaşekirin
فرح — şahî
فرخ — çêlîk: çêçık
فرد — tenê
فردية — tenayî
فردوس: جنة — buhişt
فرز — jihevderxistin
فرس — mihîn: hêsp
فرس احمر غامق — kumêt:
فرس احمر فاتح — şê
فرس ابيض — boz
فرس ابيض + ازرق فاتح — şînboz
فرس اسود — qer
فَرش — raxistin
فرصة — delêv: keys
فرط فيه — jidestxwe berda
فرع — şax: liq
فرقة — kom
فرقعة — şîqîn: şilqîn
فرق: فراق — cuda: cudayî
فرن: خباز — nanpêj
فرو — kurk
فريد — bêbevil

فساد — gelacî: çurûktî
فسحة «وقت» — paydos
فسخ — xerakirin
فسَّر — şîrovekir
فسيح: واسع — berfireh: fireh
فسيفساء — pinc: kaşî
فَشِلَ — neçûserî
فصاحة — zelalbûn: paqijbûn

فقاعات peqpeqok
فقاقيع peqbeqok: hebab
فقدان windabûn
فقر xatûn. zerî
فقرة movık: gırê. morîk: mazû
فقط bes: hew
فقير x zan: belengaz: hejar

فَكّ alîgûşk: argoşk
فك vekir'n
فكاهة henek: tenazî
فكر raman: hizir: bîr

فلاح cotkarî
فلاحة cot
فلت berda
فلج b'dest ketın
فلفل îsot: bîber
فلك rojgar: çerx

فم dev

فن huner
فناء neman
فنان hunermend
فندق xewxane: ûtêl

فهد werşek: qeblan
فهرس pêrıst
فهم têg h şt n
فهيم bîrbir

فصل «سنة» demsal
فصل: فصم dabirîn: cudakirin
فصل: دورة çim
فصيح petî
فصيلة birek

فَضّ ji hevxist
فضاء ezman: vala
فضة zîv: sîm
فضح hetikandin
فضفاض Fireh bûn
فضلات bermayî
فضيحة hetîketî
فضيلة çakî: başî

فطام şîrvekirin
فطرة rewiştî: zikmakî

فطور taştê
فطيم: ذكي bîrbır: bîrawer
فظ «لا يستحي» rûhişk
فظيع zorbed: bitore

فعل pîşk: kiryar
فعل متعدي pîşkên cerhiger
فعل لازم pîşkên saltgîr
فعلاً birastî
فعلة: عادة pîşkek

فقأ العين çavderxistin: çavpeqîn

فوار	coş: kelçûn
فوج	bir
فوراً	dicihde: destbidest
فوز	serketin
فوضى	şêlûpêl: bêserûpê
فوق	jor: bala
فول: بقول	şolik
فوهة	dev
فيء: ظل	sî
فيحاء	Fireh
فيض	pir: gelek
فيضان	lehî
فيلسوف	hozan

ق

قابلة: داية	pîrik	قانون	rêdar: yasa
قاتم	tarî	قاهر	zorbaz
قاحل	zuha		
قائد	serdar	قبة	gunbeda
قارب	qeyik: qayîx	قبح	kirêtî
قارة	bej	قبر	gor
قارورة: زجاجة	şûşe	قبضة اليد	kulm: penc: mist
قاسي	tund: hişk	قبلة	maç: ramûsan
قاص: قصاص	çîrokvan	قبول: موافقة	erêkirin
قاضي	dadwer	قبيح	kirêt
قاطبة	giştik: tevde	قبيلة: عشيرة	êl
قاطع طريق	keleş: pêxwas		
قاعدة	binaxe: bingeh	قتل	kuştin
قاع	bin	قتيل	kuştî
قافلة	kerwan		
قائم	şipya: rabûyî: çik	قثاء	tirozî
قائمة	lîste		
قامة	bejin	قح	xurû
قاموس	Ferheng	قحط	zuhabûn

قحولة	zuhabûn
قد	bala: bejin
قدر	narvîn
قدرة	şênî: karîn
قدم	pê
قِدَمْ	kevnarî
قدوة	pîro: pêşeng
قديم	kevin
قذى العين «رمش»	şîlaq
قذارة	gemar
قذر	gemarî: çepel
قذف	avêtın: avêjtın
قذيفة	gule
قرأ	serma
قراءة	xwendin
قرار	biryar
قران	marbirîn
قرب	nêzîk: nik: cem
قربة	cewdik
قرح	kul: birîn: cedew
قرحة	cedew
قرد	leymûn: yelmûn
قَرصْ	qurîncok
قرص القمر	xor şîd
قرصنة	diziya derya
قرط «حلق»	guhar
قرطاس «ورق»	pel: kaxet: ka xez
قِرَغْ	kundir
قرعة	pışk
قرفة	darçîn
قرفصاء	qelevîsk. çoçık
قرنفل	mêxek: qurınf l
قرن (مائة عام)	sede
قرن	qiloç: qoçil
قرنية العين	qorzîkaçav
قريب	nêzîk
قريب: أهل	meriv
قرية: ضيعة	gund
قريح: جريح	birîndar
قزحية	reşkaçav
قزقز «فصفصه»	çerezkirin
قش	pûş
قشة	qirşik: zilik
قشدة: قشطة	qeymax: tû
قشر	qalik
قشر الرأس	nemes: kenik
قشعريرة	girzînok
قسامة	bedewbûn: spehîbûn
قسراً	kotekî: zorî
قسرية	kotek: zor
قسطل	borî: lûle
قَسَمْ: يمين (حلف)	sûnd
قَسَّمَ	parkır
قِسمْ	bir. nivşek
قسوة	zorbûn: kotekî hışkbûn

قص	birîn
قصاب	serbir
قصبة	zil: çîtik: leven
قصبة هوائية	pişik
قصة	çîrok
قصدير	perçek
قصر	qonax: koşk
قصعة الطعام	mûçe
قصف	bumbarandin
قصيدة	helbest
قصير	kurt: kin: qut
قضاء: عدل	dadwerî: dadmendî
قضم	keritandin
قضيب	şîx
قضية: دعوى	doz: giriftar
قعدة: جلوس	rûniştin
قعر	bin
قط: هر	pisîk: kidik
قطار	tirên
قطاع عام	beşêgiştî
قطاع خاص	beşê serxwe
قطب	cemser
قطرة	çipik
قطر	welat: alî
قطعة	perçe: dendî

قطعة: شريحة	çênî: çênîk
قطعة من القماش (شقف)	zolik
قطع: قص	birîn
قطف	çinîn
قطن	pembo
قطيع «غنم»	kerî
قطيع بقر: جاموس	garan: revî
قطية مختلط غنم ماعز	col
قطيع جمل	boş
قفاز: كفوف	lepik
قفر	çol
قفز	çendkirin: çenkbûn
قفص	rik: rekeh
قل: تكلم	bêj
قلادة	gerdenî
قلب: فؤاد	dil
قلب	teqil: wergerandin
قلة	hindikbûn: kêm
قلعة	keleh
قلع	hilkirin: rakirin
قلق	netebitî
قلم	xame: pênûs
قلنسوة	kum
قليل	piçek: hindıkek
قمّ	rab
قماش	caw
قمة	kop bane
قمح	genim

قمح مسلوق «سليقة»	danû
قمر	hîv: heyv
قمر صناعي	heyva dezgeyî
قمع	zordarî: kotekî
قُمع	kovik
قمل	sipî
قميص	kumlik
قُن	pîn
قِن	kole: benî
قناة	cihok: cok
قناعة	qîm: bawerî
قنانة	koletî
قنبلة	bumbe
قنديل	Fener
قنص: صيد	nêçîr
قنفذ	jojî: şojî
قنوط: يأس	bêhêvîtî
قنينة: زجاجة	şûşe
قهر: شدة	xurtî: zorî
قهقر	bi şûnde vegerîya
قهقهة	kenê bilind

قواعد اللغة	rêziman
قوام	rêzan
قوباء	bîrov
قوت	evor
قوة	hêz
قوس	kevan
قوس قزح	keskûsor
قوض البناء	wêrankir
قول	gotin
قوم	milet
قومية	netewe
قيء	verşî
قياس	pîvan
قيامة	rabûn
قيام	
قيح	nêm: edab
قيد	bend
قيظ	tehre
قيمة	buha: nerx
قيلولة الاغنام	alênc

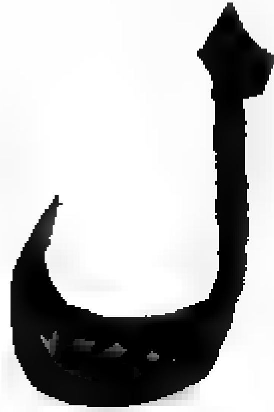

كاتب	nivîskar: nivîsar
كاتم	bêdeng
كارثة	kamax: fertone
كأس	piyal: piyan
كافة	giş: tev: hemû
كافر	gawır: xudênenas
كامل	seranser
كائن	aferîde: çêkirî: çêbûy
كأنَّ	wek ku
كانون الاول	berçele
كانون الثاني	çele
كئيب	bêmirûz: bêzar: kiz
كبة من الغزل	gilok: girov
كبد	ceger: kezeb: mêlak
كبريت	şixat: niftık
كبرياء	paye: meznayî= pozbılindî
كبش	beran
كبش ذو قرون	beranê qeb
كبش السفاد «الفحل»	beranê tov
كبش جبلي	beranê kûvî
كبير	mezin: gewre
كتاب	pirtûk: nivîsar
كتابة	nivîsîn: nivîsandin
كتف	mil: pî
كتكوت (فرخ)	çêç k
كتلة	gulok
كتمان	veşart n
كتيم	hışk: hevdûgirtî
كثافة	tîr
كثب	nêzîk
كثرة	pirbûn
كثير	pir: gelek
كثيف	tof: sıq
كحل	kıl

Arabic	Kurdish
كحول	sipîrto
كدح	xebat: koş
كدر	şelû
كدس	lod
كديس: كديشة	bergîr: bergîl
كذب	derew: vir
كرامة: شرف	rûmet: namûs
كرباج	qarmeçî: qameçî
كرة	gog: gewan
كَرَّ	vekşandin: paşde çûn
كرز	gêlas
كركي «طائر»	quling
كرم	comerdî
كَرْمٌ: بستان العنب	rez
كرية	topk
كريه: قذر	qirêj
كساد	li serhev kom kirî
كسب	bi destxistin
كستناء	şahberû: şabelot
كسر	şikestin
كسلان	tiral: bêkêr
كسوة	cil: çek
كسوف الشمس	rojgîr: tavgîr
كسيح	şıkestî: qop
كَشَّرَ	diran qîçkir

Arabic	Kurdish
كشف	xuyakirin
كعب	gozek. guwîzek
كعك	kulor
كعوب	kereng
كعوب جاف	kenamper
كعيب: كعوب	çawbaz: kereng
كف	lep
كفى	bese
كفاء	hew: besbûn
كفاح	tekoşîn
كفالة: ضمانة	misogirî
كفن	qerqer: kefen
كفية: شماخ	cemedan
كم؟	çend?
كُمّ	zendik: qevdik
كمين	lûs: lîs: pose
كمية	tibab: teqnek
كنز	geneîn
كنس	maıtin
كنية	malbatî
كنيسة	dêr
كهف: مغارة	şkeft: zıving
كهل: جد	kal yextıyar: pîr
كوة	beltık
كوخ	holık

كوع الكتف	enîşk: anîşk: henîşk
كوفية	koloz
كوكب	stêr
كوسا	dolmık: xırtık
كومة شوك	tûmir
كون	gerdon: gerdûn
كوي	ûtî: vitî: witî
كي بالنار	dax
كيان	warge: sabar
كيس عتاد	tûr
كيف	çawa: çılo
كيفية	babet: çawatî
كينونة:صيرورة	bûn
كئيب	bêzar

لاجیء	penaber: derbıderbûyî
لائحة	liste
لازم: واجب	gerek
لباد	kulav
لباقة	hışyarî
لب: صرة	navık
لبلاب	dargerînek: dargenng
لبن	mast
لبنة	kelpîç: kerpîç
لثة	pıdû: pû
لثم	ramûsan: maçkirin
لجام: عنان	gem: celew
لجنة	komît
لجوء	çûn: derbıderbûn
لحاف: «شجر»	qaşil
لحاق	gihandin
لجام	pelçîmkirin
لحس	elast
لحن	awaz
لحية	rih: rî
لدغ: لذع	pêvedan: vedan
لدونة	nermî: êzî
لذة	xweşî
لذلك	lewra
لذيذ	xweş
لزج	şeyatok
لزوجة	şeyatokbûn
لسان	zıman
لسع	pêvedan

لص — diz
لصوصية — dizîtî

لطم — şiqam: sîle
لطيف — nazik

لعاب — xwezî: girêz: xwîzî
لعب — lîsk: bazî
لعبة — lîstik
لعنة — nefir

لغة — ziman

لف: تعقيد — alandin: badan
لفظ — bilêvkırın

لقاء — pêrgîbûn: dîdarî
لقاح — gadan
لقمة — gep: parî
لقيط — bêjî

لكن — heger
لكي: من أجل — daku: jibo

لماذا — boçi: çire: çima

لمس — pelandın
لمعان: ومض — çırısîn çırûsk
لَمْلَمَ — komkır hevdan

لهب — alav: rivîn
لهث — navkutk
لهجة — zarav: zar
لهفة — dılsojî
لهو — kêf: lîsk
لهيب — rivîn

لؤلؤة — mirarî
لوح الكتف — girt'k
لوح — depreş
لوز — biîv
لوزات — gewrî: gilale: hêstîk
لوعة — dılsotî
لون — reng

لية الغنم — dûv
ليل — şev
لين: لدن — nerim

م

ماء	av
ماء الثلج	lêlav
ماء الورد «عطر»	gulav
مأتم	şîn: şûn
مأخذ	kêmanî
مأرب	daxwaz
مأساة	bobelat
مادة	bûjen
ماشية	tanş: terş: dewar
ماص	mêtın
مأهول	ava: akincîye
مباح	rewaye
مبادىء	prînsîp
مبارك	pîroz
مباغته مفاجأة	ji nişkave
مبالغة	zêdebûn: çilwerî
مبتدأ	serwer
مثبر	derzîdank
مبرقع	belkbelekî
مبعثر: منتشر	belawela: belav
مبولة	mîzgeh
مبيد	qirker: vebirîn
متى	kengî
متابع	b'dûket: vedûketî
متأخر	paşketî: lipaşmayî
متأرجح	vehejandî
متاع	pirtal: qirqaf
متآكل	rizyayî
متانة	tebûtbûn
متبجح: متشدق	Fortek
متجاوب	bersıvmend
متجر	F roşgeh
متحرك	l vandî. lebıtî
متحف	mozexane: entîkexane
متحمس	sergerm: dilgerm

متدهور	serserî
متراس	çeper: talde
متردد	dudilî
متزوج	jindar: bijin
متزوجة	bimêr
متشائم	bêhêvî: reşbîn
متشرد	mişext: derbeder
متصل	girêdayî: gihandayî
متعاقب	lipeyhev: lidûhev
متعاطف	hevdil
متعلق	pêvebûn
متفائل	bihêvî: çêdît
متكبر	paye: xwedîtin
متكلم	peyvok
مماثل: متساوي	yeksan
متناسق	rêkûpêk: lihevhatî
متناقض	vajîhev
متنبأ	vegotî
متن	pişt
متهم	tewanbar
مثال	nemûn: mîne
مثانة	mîzildan
مثقف	rewşenbîr
مثلث	sêkuç: sêqorzî
مثل	wek: mîne
مثمر. منتج	biber: bergir
مثوى	cîûwar: cîgeh: mal
مجادلة	berhevdan
مجاز	Fire: pir
مجاعة	birçîtî
مجال	keys: bergeh
مجاملة	cirxweşî. xweşkayî
مجتر	kayîk
مجتمع	kome g- civat: xelk
مجتهد	jêhatî
مجرى	şop: kerxeav
مجرة «درب التبان»	kakêş: kadîza
مجرد	bes
مجرفة: كريك	bêr
مجزرة	kujtar
مجعد	qermiçî
مجلة	kovar
مجلس	encûman
مجموعة	komek
مجنون	dîn
مجهز	amade
مجهود	xebtûkoş
مجهول	nediyar: nenas
محارة: صدف	guhmasî
محاصر	dorpêç
محاضرة	Fêrdan
محافظة	parêzgeh
محامي	bervedêr: dadyar
محبة	evîn : hezk rin
محتاج	destteng
محتار	sergeşt
محتال: نصاب	xapok Fenok
محترم	b şıwaz
محتوى	naverok

محجور: محصور — vebestî: girtî
محدب — xûz: berkiv: tilday
محدود — sînorkirî: hındık
محرقة — kûre
محرمة: منديل — desmal: dismal
محروم — bêpar: bêbeş
محسوس — bipêjin
محصول: دخل — berhem: dexl
محضر — civatname: nivîştek
محض — xurû
محطة — venıştingeh: danîngeh
محطة اذاعة — îstgeh
محفظة — cente
محكمة — dadgeh
محلب — kenêr: kinêr
محلول — şilavk
محمل — barkirî
محنك — kone
محور — bine. germıçank: mîl
محيط — hawîrdor
مخ — mejî
مخادع — bêbext: dekdar
zexel: wênek
مخاض — meşk
مَخاض — berpîrik
مخاط — lîçik: lîk
مخبأ — veşargeh

مُخبر — saloxdar
مختلف — newek hev: neyeksan
مختار — helbijartî
مخدة. وسادة — balîf: balgeh
مخدر — benc
مخرج — derge
مخروط — qûçek: kovikî
مخزن — hılîngeh
مخزن التبن — kadîn
مخضرم — pîre
مخطوطات — destnıvîsar
مخفي — nebedî: nepenî
veşartî
مخلب — penc: naperûşk
مخلص — cegersoz: dilsoz

مدة — dem: heyam
مدجنة — kedîgeh
مدح — pesin: aferîn
مدحلة — gundor
مدخنة — dûkelkêş: dûdergeh
مدرب — rêşar
مدرسة — dib'stan: xwendingeh
مدفأة — sobe
مدفع — top: tanq
مدقة — şûn'k: şonik
مدقع — tunebûn: zorbirçîtî
مدمر — wêranker
مدير — kargêr: rêveber
مدينة — bajar: şar
مدني — bajarî: şarwer

مذاق — çêjatî
مذراة: مذره — melhêb
مذري — bakırî

مُذنب	sûcdar: gunehîkar
مُذَنَّبٌ	dûvstêr
مذياع	yêzge: Radyo
مذيع	belavker
مُر	tal
مَرّ	derbasbû
مرأة	jin: pîrek
مراجعة	lêveger
مرارة	zirav
مراغ: تمرغ	gevızandin
مرافق	hemrê
مُراقِبٌ	çavdar
مراهق	sîpe
مُراهَقَة	sîpetî
مراوغ	dekûdûlavker: wênek
مربع	çarqorzî:çarkuç
مربع الاضلاع	çarparsû
مربي	perwerd
مرّة	car: neqil: das
مرتب: منظم	darvekınn: rêkûpêk
مرتبك	şêvyay: şerbeze
مرتزق	nandoz
مرجان	bêzg: mercan
مرج	mêrg: çîmen: mexel
مرحاض	destav: kebîne
مرحلة	qonax
مرساة	lenger
مرسم	nîgargeh
مرسوم	Fermandarî
مرشح	palav: bıjartî
مرصد	nêrîngeh
مرض	nexweşî . nesaxî
مرعى	çêre
مرفق	enîşk
مرقة «صلصة»	avdonk
مركب	kelek
مركز	navendî
مرمى	nîşan: gol
مروحة	baweşînk
مرور	bûrîn: buhurandın
مروض	kedî
مرونة	nermbûn
مريء	sorsork: sorişk
مريخ	behram: siperî
مزبلة	sergo: ting
مزدهر	veges
مزرعة: حقل	zevî
مزعوج	tengijî
مزمار	zime
مزهرية	guldan
مزور: مزيف	sexelbaz: qelp : paxır
مساحة	rûber
مساعد	alîkar
مساعدة	alîkarî
مساندة	pıştgırtın
مستحيل	neçar
مستدير	gurover: gulover

مستشار	bergeştmend
مستشرق	rojhilatnas
مستشفى	nexweşxane
مستطيل	çarîndirêj
مستعجل	lezok: bezok
مستعمر	zordest
مستعمرة	bındest: bendege
مستغل	bındest
مستغِل	serdest
مستقبل	pêşeroj: mand
مستقل	serbixwe: xweser
مستقيم	rast
مستنقع	gol: genav
مستوصف	nexweşgeh
مستوي	durist:dûz: repin
مسجد: جامع	mizgevt
مسدود	girtî
مسرح	şano
مسطرة	xêzkêş: tîxkêş
مسعور: هائج	har: sıncirî
مسقط	ketgeh
مسلك	rêgir
مسمار	mîx
مسهل	şehtık
مسؤول	berpirsiyar
مسؤولية	ustûbar
مسيحي	File: fıleh
مسيرة	pêvajok
مشاجرة	pevçûn: qerebalıx
مشاكس	bêcır: mıqeresî
مشاورة	rabêj
مشتت	be awela
مشتت الحال	perîşan. pergende
مشترك	beşdar
مشتري «نجم»	perçîs
مشتري	k rok
مشتق	xurdezad
مشروع	p roje
مشط	şeh
مشعث	gij: giv
مشع	çırîskda: çirûsda
مشعل	xetîre
مشكلة	bêtar
مشلول	pûç
مشمش	zerdelu
مشنقة	kindir: q nare
مشهور	nav û deng: dengdar
مشؤوم: منحوس	anîbeş
مشيمة	şîlav
مص	mêtin
مصادفة	lêhat n: pêrgîbûn
مصارعة	gevizand n: zargevanî
مصاعب	asteng
مصاغ: حلي	xış l
مصباح	çıra lempe
مصب	darêjgeh
مصدر	jêder makdar
مصرف	dıravgeh = =dıravxurdekirin

مصروع: مجنون	tiredîn
مصطبة	dik
مصفى	parzûnandî: dawerivandî
مصقول	şeyatok
مصنع	dezgeh
مصنوع	çêkirî: sazkirî
مصور	wênegir
مصير	çarenûs
مصيف	havîngeh: zozan
مصيبة	bobelat
مضادة	dijayetî
مضارع	pêşro
مضبوط	tekûz: tikûz
مضجع	veketingeh
مضطجع	veketî
مضطرب	aşufte
مضغ	cûtin
مضغة	cûmek: gepek
مضمحل: متفرق	tarûmar
مضمون: محتوى	naverok
مضمون	misogir
مضيق	derbend
مَطْ	vezilandin
مطابق	ligorê
مطابقة	ligorêkirin
مطار	Firgeh
مطاط	lastîk: kawçûk
مطبخ	bixêrîk: xwaringeh
مطبعة	çapxane
مطبوع	çapkirî
مطحنة	aş
مطرب	dengbêj: stranvan
مطرقة	çakûç
مطعم	xwaringeh
مطلق	bêbend: berdayî
مطلقة	berdayî
مطمئن	piştrast: dilsax
مطيع	rûnerm
مظاهرة	xunîşêdan
مظلة	sîwan
مظلة الطيار	pereşût
مظلم	tarî
مظلوم	sitemkêş: sitembar
مظهر	temtêl
مع	vêre: pêre
معاً	vêkre
معادلة	berbare
معارضة	hevrikî: dijî
معاملة	cir
معاهدة	peyman
معبد	nimêjgeh
معبد اليهود «صومعة»	kenişt
معتمد	bawermend
معتوه	dînikî: hov
معتقل	girtîgeh
معجزة	nikarbûnek
معجون	melhem
معتدلة	orte

معدة — hûr: ûr: ûrg
معدن — lajwerd: Filiz
معدوم — tune
معرفة — naskirin
معسكر — leşkergeh: qişle
معشوق — xoşevî
معلم — mamosta
معلمة — amozî
معمل — karxane: Febrîqe
معنى — wate
معهد — amojgeh
معول : قازمة — tevir
معين — alîkar: destgîr: pendî

مغارة: كهف — şikevt
مغامرة — serserîtî
مغامر — serserî
مغراف — hesk
مغروس — çikandî
مغزل يدوي — teşî: teşû
مغص — qolınc
مغفل — nejîr: bêhûde
مغلف — pêçandî
مغمض — çavgirtî
مغني — stranbêj:dengbêj: stranvan
مفاجئة — nişkave
مفاوضات — geftûgo
مفتوق — gunek
مفرط — rapir
مَفْصَلْ — movik
مُفصل — pêjirandın

مفعم — dag rtî: tije
مفقود — winda

مقابل — beranber: li hember
مقاتل — şerbaz
مقارعة (قرعة) — beşdarî. beşdarî
مقارعة «قتال» — li hevketin
مقالة — gotar
مقاطعة — navçe: derebegnîşîn
مقاولة — li hevkirin
مقاومة — berxwedan
مقايضة — serbiser
مقدار: كمية — tibab: teqn
مقدس — pîroz
مقر — cîgeh: wargeh
مقصد — kam: mebest
مقص — cawbir: hac
مقص لحز الصوف — hevêrk: hevring
مقطع — birge
مقعر — qop: berkûr
مقلاع — kevirkanî
مقلوب — vajî: dernixûm: wergerandî
مقهى — çayxane
مقياس — pîvanok: pîvanek

مكافأة — bexşîş' şabaş
مكان — cîwar: şûn: war
مكتب — nivîsgeh
مكتبة — pirtûkgeh: pirtokxane
مكحل — kıldan

مكسب	destkeft: destxistin
مكشوف	eşkere
مكفوف	kûr: kor
مكنسة	bermalik: mêşîtok
ملاحظة	têbîn
ملامح	çehir
ملائم	neşmî
ملح	xwê
ملحمة «قصيدة طويلة»	dastan
ملعب	lîsgeh
ملعقة	kevçî
ملقط الجمر	maş: maşik
ملقط الشعر	mûçıng
ملك	şah
ملكية	arzî
ملل	netebitîn: kerxîn
ملوحة	sîravk
ملوث	alûde
مليح: حسن	xop
مماثل	yeksan
ممثل	nûner
ممرض	xûşmegter: berdest
ممنوع	qedexe
منطق	vêc
مَنْ	kî
مِنْ	ji
مِنْ النبات	gezû: gezo
منطقة	herêm: navçe

منعكس	vajîko
منفرد	tenê
منفصل	cıda
منفى	sırgongeh
منقار	nıkıl
منكب	dernuxûm: daqûlhatî
منور	rewşen: ronîkirî
منوم	xewînk
منيع حصين	asê
مهاجر: مشرد	mışexıt
مهارة	şelpe: jêhatîbûn
مهجع	veketingeh
مهد	dergûş: landık
مهرب	qaçaxçî
مهرج	zertek: qeşmer
مهر: نقد	qelen
مهر	canî
مهلك: مميت	berbad
مهمل	sersar
مهم	pêwist: giring
مهموم	xembar: xemgîn
مهندس	endezyar
مهيأ	çikçıkandî
مؤامرة: خطة	pîlan
مواربة	çiv
موازي	dûzeh
مواساة	berdıdan

مواطن	nîştecî: akıncî
موال	lagir
مأهول	bıxelk: akıncîye
مؤتمر	konger
موج	pêl: şepol
موجود	heye: peydaye
مؤرخ	dîrokvan dîrokzan
موز	Moz: Benane
مؤسسة	destgeh: sazgeh
موس : سكين	kêr
موس حلاقة : شفرة	gwîzan
موضوع	mijad: babet
موطن	cîûwar
موعد	soz
موقد	kûre: tenûr: tıfık: ergûn
مؤمن	bawermend
مؤنث	mê
مؤنس ونديم	demsoz hogır
ميت	mırî
ميثاق: عهد	peyman
ميدان	kax: penav: gasîn
ميراث	paşmay
ميزاب: مزراب	şirık: şûrik
ميزان	terazûn: qapan
ميلاد	zayîn
ميسم: مدقة	bir: boq
ميناء	bender

نائب	cîgır: şûngır
نابض	rasor: rasol
ناحية:طرف	alî
ناخب	hılbıjêr
نادراً	teqeza: degmem
نادر: تحفة	terwende: entîke
نار	agır: ar
نازح	dûrkırî
نازل: هابط	daketî
ناصح	şîretvan
ناصع	boz
ناصية: غرة	temberî
ناضج	stewyayî
ناطق	peyvok
ناعم	hûtr
نافذة	pencere
ناقة	deve: hêştir: lok
ناقوس: جرس	zengıl
نامية: تنمو	şînhatî
ناي	bıûr
نبأ: خبر	dengûbaz peyxûn
نبات	şînyati şînkayî
نبات الشوفاء (جودر)	çewdar cehdar
نبش	vexopırandın xepartin
نبع	kanî
نبيل	xanedan
نتاج	berhem
نتف	rêçıkandın pertandın
نتن	zınıx gem
نتوء	nıçık
نتيجة	serencam
نثر	pexşan
نَثَرَ	pijiqandın belakırın
نجاة: خلاص	veteris rızgar
نجاح	serketın
نجار	dartıroş. xerat

نجدة	hawar
نجس : قذر	gemar
نجمة	sitêr
نجمة سهيل	gelawêj
نحاس	sifir
نحت	nîgar
نحس	bêoxirî
نحلة : نحل	mêşahingiv
نحو	rêziman
نحيب	zorîn : borîn
نخاع	mejî
نخالة	kapek
نخبة	bijartî
نخوة : حماس : غيرة	halan
نداء	bang
ندى	xunav : avî : şevnem
ند	wek : mîna
ندفة	hındik
ندم	poşmanî
نرجس	nêrgız
نزف	xwînrêtın
نزهة	seyran
نزيه	bênıyaz
نسب	binyat
نسج	tevin : ristın

نسر	qertel
نسغ	şîrık
نسف	h lkir n
نسل	dol . rêşte
نسيم	suraba
نشاط	jêhatîbûn
نشال	pêxwas
نشرة	belavok
نشر	belavkırın : belakırın
نشف	zuhakirin : mıçiqandin
نشوة	xweşî
نشيط	jêhatî : şît
نصاب	dız : pêxwas
نصبٌ	dizî : pêxwasî
نَصَبٌ	vedan
نصر	serketin : serkevtin
نصف	nîv
نص : مقالة	gotar
نصل السهم	peykan : tîr
نصيب	bext : şens : par : beş
نصيحة	şîret : pend
نضال	xebat : têkoşîn
نضج	stewandin
نضير	teze
نطاق	avık : avapıştê
نطاق : حزام	kemer
نطح	poşkırın

نطق	peyv
نظارة	berçav: berçavîk
نظافة	paqijî
نظام	sazûman: rêjîm
نظام داخلي	Rêzana hundır
نظر	nerîn
نظر الشذر	awir
نظرية	têwer: tewrîk
نظم	rıstin: darvekırin
نعت: صفة	rewş
نعجة	mîh: mî
نعش: تابوت	term: darbest
نعل	panî: pehnî
نعل: حذاء	sol: pêlav
نعنع بري	pûng: pûnk
نغم: لحن	[illegible]
نغمة	newaz
نفاذ	nemabûn: çikiyan
نفاضة	xwelîdank
نفث: نفخ	pifkirin: pifdan
نفس	aheng
نفش	veçirandin
نفض	daweşandin
نفع	havil: bikêr
نفوذ	bindestkirin
نفور	bêz
نفير	hewar

نفي	nalxûn
نقب: ثقب	qulkirin
نقد	rexne
نقص	kêmbûn
نقطة	pitık rawestê
نقع	nemandin
نقل	guhestın
نقليات	veguhastın
نقود	dırav
نقيض	vajî: ters
نقي	zelal: xurû
نكاح	gan
نكاية: تل	gir
نَكَسَ	demixûmkir
نمر	piling
نمش	belekbelekî
نمل	gêrik: mîro
نمو	şînbûn
نموذج	numûne
نميمة	paşgotin
نهاية	dawî
نهب وسلب	talan
نهج	rêbaz
نهد	pêsîr: çiçık
نهر	çem. rûbar
نهش	perıtandin
نهضة	hilbûn. rabûn

نهل	vexwarin
نهم: شره	çilek:çil:çavbirçî
نهيق	zurînaker
نواة	navik:sîsk
نواح	borîn
نواس	awîstek
نورج: دراسة	cencere
نور	ronahî

نَوِر : غجر	qereçî
نور البصر	bênahî
نوع	celeb
نوم	raketin
نيء	xav
نيابة	şûngirtin:şûngirt
نيل «صبغة»	civît
نيل: حصول	gihaştin:bidestxistin

هاجس	saw: bal
هاتف	deng guhêz: bihîstok=
	=Telîfon
هادیء	asa: biliyayî
هالول: حامول	gorge
هبه	xelat
هبوط	dahatın: daketin=
	=peyabûn
هتك	carısbûn
هتك العرض	reswa
هجرة	koçerî: mişxet: srgon
هجوم	êrîş
هجوم وركض	daberistin
هجين	qule: dutuxm
هدى	rêberî

هدأ: سكت	b'lya: bilîya
هدب	m'jank
هدب السنبلة	qılç'x: q lçik
هدف	armanc: amanc
هدم: دك	wêrankirin
	=rûxandin
هدهد	pepûk: sulêman
هدية	diyarî
هديل	buxbux: qebqeb
هذا	ev
هذه	ev
هذيان	xurifî
هر: قط	pisîk k tık
هراوة	beyık
هرب: هروب	reviyn rev
هرس	hingavtin
هرع	[illegible]

هرم	pîrbûn: yextiyarî· kalbûn
هرولة مع رفس	lotik
هز	hej
هزء: سخرية	tenaz
هزل	qerf; henek
هزيل: ذابل	çelmisî; çermok
هش	qurfok
هشيم: كلأ	palax: gizre
هضم	daqurtandın
هلال	nûheyv: nûmeh
هلع: فزع	bizdan
هملة	serserî: tew tewe
هنا	vır
هناك	liwir: li wêderê
هنيئاً	nûşîcan· nûşecan
هندام	temtêl· şêlûpêl
هواء	ba
هوى: سقط	ket
هوى: عشق	evînî hezkırın
هوادة	nermayî. sıstyî
هؤلاء	ew
هول: فزع: خوف	bızdan: tırs
هيئة: شكل	biçim: druv
هيئة	komît
هيام	evîn: v.yan
هيبة	saw
هيمنة	bindestkirin
هيل «حب الهيل»	qanqûl
هي	ew

و

واجب	erk: stûbar
واحد	yek
وادي	newa
واسع	fireh
واضح: جلي: علني	eşkere: diyar
	xuya
واعي: مدرك	bîrawer: bîrbir
واقع	cîwar: jîwar
واو العطف	û
وباء	hal
وبر	pûrt
وتد	sing
وثب	çengbûn: çipbûn
وثيقة	belge
وَجَدَ	dît
وجع: ألم	êş
وجنة: خدود الوجه	hinarkêrû
وجه	rû: çehr
وجود	hebûn
وحدانية	tenahî
وحدة	yekîtî
وحل	herî
وحيد	tenê: yekane
وخز	zixt
وخيم	ziyander
وداع	xatirxwestin
وراء	paş: lidû
وراثة	jêgirtin
ورد	gul
ورق	pel: qaxez

ورم — amas
ورك — kulêmek: tim miqûn
وريد — şîndemar: şîndamar

وَزَعَ — beľakir

وزن (قواعد) — kêş
وزن — giranbûn

وسادة: مخدة — balgeh: balîf
وسخ — gemar: qirêj
وسط — orte: nêv
وسيط — navinçî

وصال — hevgihiştin
وصف — pesin
وصول — gihandin: gihiştin

وضع — rewş: danîn
وضوء — destnimêj: desmêj
وضوح — xuyabûn
وضيع — çavpan: pîs

وطن — welat: niştiman
وطني — welatparêz: welatperwer

وظيفة — stûbar: vatinî

وعد — soz
وعل — pezkovî: evor
وعي ادراك — bîr: agahî

وفي — dilovanî

وقاد — agirgîr: agirgûr
وقار — birêz: şîwaz
وقت — dem: çax
وقح — rûşûştî: rûreşî
وقود — ardû: ardûman
وقوع — ketin
وقوف — rawestandin

وكر: عش — hêlîn
وكيل — cîniş

وميض: لمعان — çirîsk: çirûsk

ي

يابس	zuha: hişk
يأس	bêhêvîtî
يافع	sîpe
ياقوت	lal
يانعة	sitewyayî:
يتيم	sêwî
يجب	divê
يحتمل	belkî
يد	dest
يريد	divê: dixwazi: divat
يرقان	zerokî: zerikî =
	= çavmariq: bayzer
يسار	çep
يقظ	huşyar
يقظ: بارز	belik
يقين: ثقة	ewle: bawer
يليق: يجدر	hêja: şîne
يمامة	kevok
يمين	rast
يميناً: قسماً	bi: pa
يهود	cuhû

المصادر:

١ ـ القاموس الكردي الحديث (كردي ـ عربي) ـ الاستاذ علي سيدو كَوراني ـ عمان ـ ١٩٨٥ م
٢ ـ الدليل اللغوي الثلاثي (كردي ـ عربي ـ انكليزي) عزيز رشيد عقراوي ـ بيروت
٣ ـ قواعد اللغة الكردية (اللهجة الكرملنجية) تاليف الأمير جلادت بدرخان ـ ترجمة دلاور زنكي ـ ١٩٩٠
٤ ـ القاموس العلمي ـ الاستاذ كمال جلال غريب ١٩٧٩.
٥ ـ الهدية الحميدية (كردي ـ عربي) ـ ضياء الدين باشا الخالدي
٦ ـ العقد الجوهري في شرح ديوان الملا الجزري ـ احمد ملا محمد الزفنكي ـ ج (١ ـ ٢)
٧ ـ المعجم المدرسي (عربي) ـ محمد خير ابو حرب.